

Nr 136.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag för budgetåret 1953/54 under fjärde huvudtiteln m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

1:o) **Marinens manskapsorganisation.** I propositionen nr 110 har Kungl. Maj:t (punkt 1, s. 2—20 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 6 mars 1953) föreslagit riksdagen besluta, att flottans och kustartilleriets manskapsorganisation skall utformas efter de riktlinjer, som angivits i nämnda statsrådsprotokoll.

Chefen för marinen har i skrivelse den 22 augusti 1952 framlagt förslag till omläggning av manskapsorganisationen vid flottan.

Inspektören för kustartilleriet har i framställning den 5 december 1952 framlagt förslag till ny underbefälsorganisation vid kustartilleriet.

I det följande lämnas en redogörelse för ifrågavarande båda förslag.

Flottan.

Huvuddragen av marinchefens förslag.

Marinchefen har icke ansett sig kunna f. n. helt frångå nuvarande system med viss kontraktsbunden första anställningstid utan har förutsatt, att underbefälets rekrytering även i fortsättningen skall ske dels genom anställande av jungmän medelst kontrakt (jungmanslinjen) och dels bland värnpliktiga som uttagits för underbefälsutbildning (värnpliktslinjen).

Marinchefen föreslår emellertid att anställningstiden för kontraktsanställt manskap förkortas från nuvarande $4\frac{1}{2}$ år till 2 år för stammanskap tillhörande däck- och ekonomiavdelningarna samt till $2\frac{1}{4}$ år för stammanskap tillhörande maskin- och hantverksavdelningarna.

Jungmän skall enligt marinchefen anställas med nuvarande antagningsfordringar och efter godkänd utbildning vid anställningstidens slut kunna antagas såsom underbefälsaspiranter, varefter furirsutbildning under 12 månader vidtager.

Värnpliktiga, som uttagits till underbefälsutbildning, skall efter fullgjord första tjänstgöring kunna anställas såsom underbefälsaspiranter. För denna kategori blir i regel under aspiranttiden viss kompletterande utbildning

erforderlig, varför utbildningen under aspiranttiden kan komma att pågå 15—18 månader. Förtidsinskrivning tillåtes även i fortsättningen, varvid de förtidsinskrivna skall vara uttagna till underbefälsutbildning och ansluta sig till den ordinarie värnpliktslinjen.

Under aspirantutbildningen föreslås skola utgå kontant aspirantlön enligt 8 lönegraden. Efter avslutad utbildning anställs underbefälsaspiranterna som e. o. furirer. Anställning som ordinarie furir skall kunna vinnas efter ett års väl vitsordad tjänstgöring såsom e. o. furir.

Rekrytering.

Marinchefen framhåller att värnpliktskontingenten vid flottan omfattar, med bortseende från värnpliktiga uttagna i specialtjänst och motsvarande grupper, omkring 3 000 man. Av dessa kan i allmänhet endast omkring 1 000 man beräknas vara lämpliga till underbefälsutbildning. Även om man räknade med att allt underbefäl — fränsett sådana som utbildades till officerare eller underofficerare — skulle kvarstå till den pensionsålder, som beräknats bli den normala vid armén eller 53 år, skulle det erfordras en årlig rekrytering av 250—300 man. Detta skulle innebära att omkring var tredje till underbefälsutbildning uttagen värnpliktig skulle taga fast anställning efter avslutad första tjänstgöring.

Av företagna undersökningar framgår enligt marinchefen att i regel omkring 60 % av de flottan tilldelade värnpliktiga redan före första tjänstgöring har en civil verksamhet, varför det anses osannolikt att någon större del av dessa skulle övergå till militär tjänst. På grund av den ringa värnpliktskontingenten kan flottan icke påräkna ett tillräckligt urval för en tillfredsställande rekrytering vare sig kvalitativt eller kvantitativt.

På grund av det anförda är det enligt marinchefen icke möjligt att frångå nuvarande system med en viss kontraktsbunden första anställningstid. Genom att i viss utsträckning bibehålla kontraktsanställningen och samtidigt bygga ut möjligheterna att anställa underbefäl från den inkallade värnpliktskontingenten anses bästa förutsättning skapas för att erhålla vidgade erfarenheter av den för flottan lämpligaste rekryteringsorganisationen.

Två möjligheter skall sålunda enligt marinchefen alltjämt finnas för fast anställning vid flottan, nämligen dels anställandet av jungmän genom kontrakt (jungmanslinjen) och dels anställandet av värnpliktiga som fullgjort sin första tjänstgöring (värnpliktslinjen).

Utbildning.

Med hänsyn till den relativt stora skillnaden mellan kravet på utbildning för å ena sidan enbart yrkeskunnigt manskap för krigsorganisationen och å andra sidan instruktörsutbildat och yrkeskunnigt underbefäl för såväl freds- som krigsorganisationen är det enligt marinchefen möjligt att fördela utbildningen på två etapper. Den första etappen bör omfatta den tid som

erfordras för att inhämta den för krigsplacering behövliga yrkesfärdigheten och för att kunna tillämpa denna under praktisk tjänst ombord på fartyg. Andra etappen skall omfatta den tid som erfordras för att förvärva kompetens som instruktör och befäl.

Beträffande utbildningens organisation för *jungmanslinjen* framhåller marinchefen, att det utmärkande för den nuvarande utbildningsgången är att den ansluter sig till systemet för de värnpliktigas utbildning. Stampersonalen är sålunda omväxlande i land eller ombord med halvårsintervall under de första åren av anställningen. Det har emellertid blivit alltmer uppenbart, att personalen måste stanna kvar ombord på fartygen i samma besättning betydligt längre tid än sex månader i följd, om den skall kunna effektivt utnyttja den komplicerade materielen och om fartygen skall kunna bli effektiva stridsenheter. Med hänsyn till att värnpliktstjänstgöringen förlängts så att en återgång kunnat göras till ett utbildningsprogram, där huvuddelen av de värnpliktiga tjänstgör ett helt år ombord, anser marinchefen nödvändigt att anpassa stampersonalens utbildning så, att även denna personalkategori kan kvarbli ombord under ett helt år i följd.

Marinchefen föreslår därför, att de stamanställda under det första året skall genomgå rekrytskola samt en från tre till sex månader förlängd yrkeskurs. Den nuvarande korpralskolan, omfattande såväl militär- som allmänbildande undervisning, uppdelas, varvid de militära delarna i stort sett överföres till yrkeskursen under första året och den allmänbildande delen flyttas till tredje årets utbildning. Härigenom kommer hela andra anställningsåret att kunna disponeras för praktisk tjänst ombord. Det tredje året skall omfatta dels den av skolutredningen förutsatta, nio månaders allmänbildande undervisningen och dels tre månaders yrkeskurs. Den fortsatta utbildningen blir i stort sett likartad med den nuvarande.

Beträffande *värnpliktslinjen* framhåller marinchefen såsom ett huvudvillkor, att besättningarna på i fred rustade fartyg ej brytes sönder genom att underbefälsuttagna värnpliktiga avgår under stridsutbildningsperioden. De värnpliktiga skall enligt marinchefen under första tjänstgöring till en början genomgå rekrytskola om en månad samt yrkeskurs om fyra månader. Under återstoden av tjänstgöringen skall utbildning äga rum ombord på fartyg. Vid första tjänstgöringens slut skall anställning kunna erhållas såsom underbefälsaspirant. Innan den egentliga furirsutbildningen påbörjas bör emellertid i den utsträckning som kan anses erforderlig viss kompletterande yrkes- och verkstadsutbildning givas de värnpliktiga för att dessa skall erhålla samma underbyggnad som elever från *jungmanslinjen*. Denna kompletteringskurs föreslås skola omfatta omkring $3\frac{1}{2}$ månad. I fortsättningen skall de värnpliktsanställda följa samma utbildningsgång som övriga anställda.

Marinchefen föreslår i anslutning till vad marinens underofficerssakkun-

niga anfört en särskild yrkeskurs under 3 månader för blivande högbåtsmän.

Anställnings- och löneförhållanden.

Marinchefen föreslår att följande principer skall läggas till grund för uppflyttning, förordnande och befordran. Jungmännen anställs och uppflyttas till 2. klass sjöman enligt nuvarande bestämmelser efter $6\frac{1}{2}$ månaders anställningstid. Befordran till korpral sker efter en sammanlagd anställningstid av 15 månader. Efter 2 år resp. $2\frac{1}{4}$ år, beroende på yrkesgren, sker antagning till underbefälsaspirant med placering i 8 lönegraden. Underbefälsaspirant som genomgått furirskola och i förekommande fall jämväl yrkeskurs utnämnes efter en tjänstgöringstid av 3 år till e. o. furir. Efter 1 års väl vitsordad tjänstgöring som e. o. furir äger ordinariesättning rum. Utnämning till ordinarie furir kan alltså ske efter en tjänstetid av fyra år. Under sjätte utbildningsåret genomgår vederbörande furir den nyss nämnda utbildningskursen för att erhålla kompetens som högbåtsman.

Värnpliktig som uttagits till underbefälsutbildning skall i enlighet med gällande bestämmelser fullgöra första tjänstgöring i en följd om 444 dagar. Efter cirka 5 månaders tjänstgöring sker uppflyttning till 2. klass sjöman och efter ytterligare tre månader förordnas vederbörande till värnpliktig korpral. Vid första tjänstgöringens slut avses den värnpliktige skola erbjudas anställning som underbefälsaspirant i 8 lönegraden. Den värnpliktsanställdes befordringsgång skall i fortsättningen gestalta sig på samma sätt som för den som gått jungmanslinjen. Marinchefen är icke beredd att för närvarande taga ställning till underbefälskårens sammansättning och eventuella utbyggnad med ytterligare en tjänstegrad, motsvarande den vid armén föreslagna rustmästargraden.

Stat- och kostnadsberäkningar.

Marinchefen räknar med ett behov vid fullt utbyggd organisation av sammanlagt 2 346 underbefälsbeställningar. Det är enligt marinchefen mycket vanskligt att bedöma huruvida det vid flottan anställda underbefälet skulle komma att kvarstå i tjänst fram till pensionsåldern även om större möjligheter härtill öppnades.

Marinchefen har framlagt två alternativ, varav det ena förutsätter att personalen i stort sett utgör ett gott urval och att de flesta föredrager att kvarstå till pensionsåldern. Det andra alternativet räknar med en betydligt större avgång ur tjänst, varmed följer ökad rekrytering och större omsättning av personalen under de första tjänsteåren.

Enligt det första alternativet har marinchefen räknat med ett årligt behov av 180 underbefälsaspiranter, varav 60 beräknas komma från värnpliktslinjen och återstoden från jungmanslinjen. För att erhålla 120 underbefäls-

aspiranter från denna sistnämnda linje har marinchefen räknat med en årlig rekrytering av 200 jungmän.

Vid det andra alternativet har marinchefen utgått från ett årligt behov av 260 underbefälsaspiranter av vilka 90 skulle erhållas värnpliktsvägen och återstoden från jungmanslinjen, vilket skulle medföra en årlig rekrytering av 400 jungmän.

Marinchefen räknar med att enligt det första alternativet skulle erhållas en besparing på i runt tal 6 970 000 kronor och enligt det andra alternativet 6 260 000 kronor.

Beträffande manskapskadern för budgetåret 1953/54 anför marinchefen följande.

Högbåtsmännen är avsedda att bestrida dels ett antal tidigare för stamunderofficerare avsedda befattningar och dels vissa kvalificerade underbefälsbefattningar. För den förstnämnda uppgiften bör enligt marinens underofficerssakkunniga avses 309 beställningar. Tidigare fanns 511 högbåtsmannabeställningar, varför sammanlagda antalet sådana beställningar vid fullt utbyggd organisation bör utgöra 820. Detta antal skall dock tills vidare minskas med befintligt antal övergångsvis kvarstående underofficerare, eller 171.

Den förlängda utbildningstiden för de värnpliktiga gör det möjligt att utnyttja de värnpliktiga i befattningar inom krigs- och fredsorganisationerna för vilka hittills avsetts stamunderbefäl. En reducering kan därför göras av det korttidsanställda underbefälet med 180 furirsbeställningar.

Marinchefens förslag till underbefälskader för nästa budgetår framgår av följande sammanställning.

	Budgetår	
	1952/53	1953/54
Flaggkorpraler	3	2
Högbåtsmän	648	649
Furirer	1 706	1 526
Korpraler	630	630
Meniga	1 269	1 269
Summa	4 256	4 076

Kustartilleriet.

Inledning.

Inspektören för kustartilleriet framhåller, att bristen på kvalificerat underbefäl vid kustartilleriet under senare år gjort sig alltmer kännbar och i hög grad försvårat genomförandet av en effektiv utbildning. Behovet av underbefäl har icke kunnat tillgodoses med nuvarande underbefälssystem.

Den säkraste utvägen att tillföra vapnet erforderligt antal underbefäl är enligt kustartilleriinspektören att slopa nuvarande kontraktsanställningsform och öppna större möjligheter för underbefälet att nå pensionsberättigande beställningar.

Rekrytering, utbildning och tjänstgöring.

Kustartilleriinspektören föreslår att underbefälets rekrytering i fortsättningen liksom vid armén skall ske bland de värnpliktiga som vid inskrivningen uttagits till underbefäls- eller underofficersutbildning. För att vidga rekryteringsunderlaget bör möjlighet öppnas till förtidsinskrivning vid tidigast 17 års ålder för den som önskar utbilda sig till underbefäl.

Enligt kustartilleriinspektörens förslag skall det blivande underbefälet under sin första värnpliktstjänstgöring genomgå underbefälsskola. Efter godkänd underbefälsutbildning antages vederbörande till instruktörsaspirant och befordras till korpral samt börjar instruktörsskola 1. året. De instruktörsaspiranter som tillgodogjort sig utbildningen befordras vid utbildningsårets slut till e. o. furirer och kommenderas att genomgå instruktörsskola 2. året. Därunder sker fortsatt utbildning under de sex första månaderna. Återstående sex månader fullgöres under tjänstgöring som instruktör huvudsakligen för värnpliktiga i rekryt- och soldatskolorna. I instruktörsskola 2. året godkända elever genomgår därefter instruktörsskola 3. året, varefter vederbörande antages till ordinarie furir. Efter sammanlagt 6 års tjänst kan befordran ske till överfurir.

I enlighet med vad som föreslagits vid armén bör enligt kustartilleriinspektören jämväl vid kustartilleriet inrättas en högre underbefälsbeställning förslagsvis benämnd flaggfurir. Vid omkring 42 års ålder skulle överfurirerna överföras till s. k. inretjänstbefattningar och därvid befordras till flaggfurirer.

I avsikt att effektivisera övervakningen av kustartilleriets befästnings-, skydds- och kasernområden har kustartilleriinspektören föreslagit 20 nya beställningar för vaktchefer. Jämväl dessa befattningar skulle avses för flaggfurirer.

De angivna befattningarna är enligt kustartilleriinspektören icke tillräckliga för att möjliggöra befordran av samtliga överfurirer till flaggfurirer. Kustartilleriinspektören beräknar att 30 för närvarande civila eller civilmilitära befattningar vid kustartilleriet skall kunna övertagas av underbefäl och föreslår därvid vissa befattningar såsom förrådsmän, garageförmän och kanslibiträden.

Anställningsvillkor och löneförmåner.

Kustartilleriinspektören föreslår för kustartilleriets del samma anställningsvillkor och löneförmåner för underbefälet som skall gälla vid armén.

De blivande instruktörsaspiranterna skall sålunda under första tjänstgöringen åtnjuta värnpliktslön och efter avslutad befälsskola anställas såsom instruktörsaspiranter med ömsesidig uppsägningstid. Kontraktsanställningsformen för underbefäl skall alltså upphöra även vid kustartilleriet.

Jämväl frågorna om avskedspremier, civilanställningsförsäkring etc. föreslås skola lösas på principiellt samma sätt som vid armén.

Stat- och kostnadsberäkningar.

Vid fullt utbyggd organisation föreligger enligt kustartilleriinspektören ett behov av 735 underbefäl, musikpersonal ej inräknad. I behovssiffran ingår reserv för tjänstledighet, semester, sjukdom etc., beräknad till 5 %. Årligt rekryteringsbehov för rekrytering av underofficerskåren och underbefälskåren utgör 83 värnpliktiga elever i underbefälsskolan och 55 korporaler (instruktörsaspiranter).

Kustartilleriinspektören har på grundval av från civilförvaltningen lämnade uppgifter överslagsmässigt kostnadsberäknat den nya organisationen. Det nuvarande systemet har vid fyllda kadrar beräknats draga en kostnad av 8,1 miljoner kronor mot 7,4 miljoner kronor enligt det föreslagna systemet, varför en kostnadsbesparing på inemot en miljon kronor sålunda skulle uppstå. Hänsyn har emellertid icke tagits till de ökade kostnader som kan föranledas av jämkningen i pensionsåldern i de befattningar som för närvarande är civila eller civilmilitära men som enligt förslaget skall övertagas av underbefäl.

Övergångsorganisation.

Härutinnan hänvisas till s. 15 och 16 i propositionen.

Departementschefen.

Genom beslut av 1952 års riksdag vidtogs en radikal omläggning av underbefälsorganisationen vid armén, varigenom kontraktsanställningen av manskap, den s. k. volontärinstitutionen, avskaffades och ersattes med ett system, enligt vilket underbefälet rekryteras direkt ur de värnpliktigas led. Efter avslutad värnpliktstjänstgöring anställs de som önskar bli underbefäl såsom aspiranter med viss tids ömsesidig uppsägningssrätt. Flertalet aspiranter som godkänts i utbildningen tillförsäkras pensionsberättigande anställningar inom försvaret. Den sålunda vid armén beslutade omläggningen är avsedd att åstadkomma ett bättre rekryteringsresultat samt att minska det årliga rekryteringsbehovet. Enär det nya systemet börjat tillämpas först under innevarande år kan några erfarenheter av detsamma icke ännu redovisas.

Även inom marinen föreligger sedan flera år betydande vakanser i underbefälsgraderna på grund av otillfredsställande rekrytering. En omlägg-

ning av manskapsorganisationen har därför ansetts erforderlig jämväl inom denna försvarsgren i syfte att skapa förutsättningar för en bättre rekrytering. För kustartilleriets del föreslås en omorganisation som med vissa smärre jämkningar helt ansluter sig till det för armén föregående år beslutade systemet. Den för flottan föreslagna organisationen avviker däremot i väsentliga avseenden från detta system.

Det skulle givetvis ha varit önskvärt, framhåller departementschefen, om även flottans manskapsorganisation hade kunnat utformas efter samma riktlinjer som vid armén. De skäl som chefen för marinen anfört häremot synes emellertid bärande, och departementschefen vill därför icke motsätta sig att kontraktssystemet tills vidare bibehålles vid flottan. Departementschefen förutsätter emellertid att frågan om flottans manskapsorganisation upptages till förnyad prövning sedan ytterligare erfarenheter vunnits rörande de olika rekryteringssystemen.

De modifikationer i flottans nuvarande manskapsorganisation som marinchefen föreslagit kan departementschefen i huvudsak godtaga. Departementschefen tillstyrker alltså att anställningstiden för det kontraktsanställda manskapet förkortas till 2 år för manskap tillhörande däck- och ekonomivdelningarna och till $2\frac{1}{4}$ år för manskap vid maskin- och hantverksavdelningarna.

I likhet med vad som gäller vid armén bör enligt departementschefen öppnas möjlighet för yngling som önskar genomgå utbildning till underbefäl vid flottan att inskrivas såsom värnpliktig för att börja tjänstgöring redan vid 17 års ålder, därest han äger förutsättningar för utbildning till underofficer eller underbefäl.

Departementschefen har intet att erinra mot marinchefens förslag beträffande underbefälsaspiranternas anställningsförhållanden och utbildning. Lön och övriga förmåner föreslås skola utgå enligt samma grunder som gäller för motsvarande personalkategori vid armén. Efter avslutad furir-utbildning skulle vederbörande befordras till e. o. furir.

Till frågan om inrättande av ordinarie beställningar för furirer vid flottan kan departementschefen icke nu taga ställning.

Med anledning av marinchefens förslag om en särskild utbildningskurs för de furirer som önskar förskaffa sig kompetens till högbåtsmannabefordran framhåller departementschefen, att det enligt hans mening är önskvärt att kompetensfordringarna för den högsta manskapsgraden i stort sett är desamma inom de olika försvarsgrenarna. Det synes departementschefen därför tveksamt huruvida för befordran till högbåtsman generellt skall krävas genomgång av en särskild utbildningskurs. Detta utesluter givetvis icke att beställningshavare i särskilda fall ges en kompletterande utbildning för att de skall vara skickade att fylla de befattningar för vilka de är avsedda.

Mot marinchefens förslag till manskapskaderns sammansättning för

budgetåret 1953/54 har departementschefen ingen erinran. De föreslagna förändringarna beaktas av departementschefen vid behandlingen i det följande av flottans personalstater för nästa budgetår.

Vad därefter angår kustartilleriet ansluter sig som nyss anförts det av inspektören för kustartilleriet framlagda förslaget till ny underbefälsorganisation i princip till det system som av 1952 års riksdag antagits beträffande arméns underbefälsorganisation. Förslaget kan av departementschefen i huvudsak tillstyrkas. I fråga om förtidsinskrivning samt anställningsförhållanden m. m. skulle i stort sett gälla samma bestämmelser som vid armén. Den långa utbildningstiden för underbefälsaspiranterna inger, framhåller departementschefen, onekligen betänkligheter. Departementschefen har dock intet att erinra mot att den föreslagna utbildningsgången försöksvis tillämpas.

Departementschefen har intet att erinra mot att underbefälskadern på längre sikt utökas med de föreslagna beställningarna för vaktpersonal, vilka befattningar skulle förbehållas äldre underbefäl. Departementschefen räknar emellertid för nästa budgetår endast med 10 sådana beställningar, i följd varav sammanlagda antalet överfurirer och furirer för nästa budgetår skulle utgöra 551. Av dessa beställningar avses 171 för överfurirer och 380 för furirer. I enlighet med kustartilleriinspektörens förslag synes de furirer som varit anställda såsom extra ordinarie furirer under minst 2 år och visat sig lämpliga för fortsatt tjänst böra erhålla ordinarie anställning. Antalet anses dock icke böra överstiga 101. Befordran till överfurir bör enligt departementschefen ske i mån av tillgång på beställningar, dock tidigast efter 6 års tjänst.

Till frågorna om äldre underbefäls placering i befattningar som nu uppehålls av civila och om inrättande av beställningar för flaggfurirer kan departementschefen icke nu taga ställning.

Departementschefen föreslår att kadern av underbefäl och instruktörsaspiranter för budgetåret 1953/54 — med undantag för musikmanskap — fastställs på sätt framgår av följande uppställning.

	Budgetår	
	1952/53	1953/54
Överfurirer	131	171
Furirer	410	380
Korpraler	141	141
Vicekorpraler och meniga	297	200
Summa	979	892

Antalet vicekorpraler och meniga förutsättes från och med den 1 oktober 1953 skola uppgå till högst 120. Av sammanlagda antalet beställningar

för korpraler, vicekorpraler och meniga skulle högst 200 få utbytas mot beställningar för instruktörsaspiranter. Departementschefen förutsätter emellertid att under hösten 1953 ej antages flera elever till befälsskolan än att dessa elever — med hänsyn tagen jämväl till beräknad avgång — efter två år beräknas kunna förordnas till extra ordinarie furirer.

De föreslagna ändringarna beträffande manskapskaderns sammansättning beaktas i det följande vid behandlingen av marinens avlöningsanslag för budgetåret 1953/54.

Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av vederbörliga myndigheter meddela de bestämmelser som kan erfordras för genomförande av den föreslagna underbefälsorganisationen.

Utskottet.

Underbefällets rekrytering vid flottan sker för närvarande dels genom kontraktсанställning och dels genom förtidsinskrivning av värnpliktiga till däcksavdelningen. Enligt sistnämnda system får den förtidsinskrivne påbörja värnpliktstjänstgöringen under förutsättning, att han förbinder sig att vid tjänstgöringens slut övergå till anställning över stat vid flottan och kvarbli i anställningen under ett år. Erfarenheten har emellertid visat, att ifrågavarande rekryteringssystem icke givit tillfredsställande resultat. Med hänsyn härtill har nu framlagts förslag till omläggning av flottans manskapsorganisation. Förslaget innebär i huvudsak, att kontraktssystemet skall i viss utsträckning bibehållas vid sidan av viss rekrytering ur de värnpliktigas led.

Det hade enligt utskottets mening varit önskvärt, om kontraktсанställningsformen, som får anses både otidsenlig och svårrekryterad, hade kunnat avvecklas och organisationen sålunda kunnat anpassas efter det nya systemet vid armén, som helt bygger på värnpliktslinjen. Med hänsyn emellertid till vad marinchefen med instämmande av överbefälhavaren anfört synes för närvarande annan utväg än den nu förordade knappast vara möjlig.

Utskottet, som alltså anser det tilltänkta rekryteringssystemet tills vidare böra godtagas, finner dock angeläget, att, såsom departementschefen även förutsatt, frågan om flottans manskapsorganisation utan onödig tidsutdräkt upptages till omprövning.

Beträffande utbildningens organisation godtages förslaget, som härutinnan icke innebär andra mera betydande förändringar i förhållande till nuvarande organisation än att den nuvarande långa kontraktsbundenheten för flottans jungmän väsentligt avkortas, vilket i anslutning till vad i det föregående sagts får anses välbetänkt. Utskottet delar departementschefens mening, att förtidsinskrivning även i fortsättningen skall tillåtas, varvid de förtidsinskrivna skola vara uttagna till underbefälsutbildning och ansluta sig till den ordinarie värnpliktslinjen.

Marinchefens av departementschefen tillstyrkta förslag rörande underbefälsaspiranternas anställningsförhållanden har icke givit utskottet anledning till erinran.

Vad härefter beträffar kustartilleriet ansluter sig förslaget till ny underbefälsorganisation i princip till den organisation, som beslutats för armén. Förslaget räknar med liknande anställnings- och avlöningsförhållanden för kustartilleriets underbefäl, som nu gälla för nämnda vapengren. Den nuvarande kontraktsanställningsformen avses skola slopas och större möjligheter öppnas för underbefälsaspiranterna att nå pensionsberättigande beställningar. Någon erinran mot huvudprinciperna i detta förslag har icke framförts i remissyttrandena. Även utskottet anser den föreslagna omläggningen böra komma till stånd.

I fråga om utbildningsgången för underbefälsaspiranterna synas vissa skäl tala för att förslaget i denna del, såsom departementschefen även tänkt sig, bör tillämpas försöksvis.

Departementschefens förslag i övrigt under nu förevarande punkt har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må besluta, att flottans och kustartilleriets manskapsorganisation skall utformas efter de riktlinjer, som angivits i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 6 mars 1953.

2:o) **Arméingenjörkårens reservorganisation m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2, s. 20—30) att dels medgiva inrättande av en arméingenjörkårens reserv, dels medgiva, att rekrytering och utbildning av aktiv personal och reservpersonal inom nämnda kår ävensom av värnpliktiga arméingenjörer skall ske efter i huvudsak de riktlinjer, som i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 6 mars 1953 angivits, dels ock besluta, att arméingenjörkårens reservorganisation från och med nästa budgetår tillföres värnpliktiga arméingenjörer i den i nämnda statsrådsprotokoll angivna omfattningen.

Med skrivelse den 31 januari 1952 har *chefen för armén* överlämnat en inom arméstaben verkställd utredning med förslag till de åtgärder, som erfordras för att säkra krigsorganisationens behov av teknisk personal med militär utbildning. Vid utredningsarbetet har erfarenheterna av såväl marin- och flygingenjörkårernas reservorganisationer som 1951 års försöksvis anordnade arméingenjörkadettskola beaktats.

I det följande lämnas en redogörelse för arméchefens ifrågavarande utredning.

Behovet av icke ständigt tjänstgörande arméingenjörer.

I arméchefens utredning framhålles, att med den fortskridande motoriseringen och införandet i allt större omfattning av komplicerad teknisk materiel vid armén behovet av och kraven på målsmännen för den tekniska tjänsten både i freds- och krigsorganisationerna blivit alltmer framträdande, särskilt i fråga om motor-, signal-, vapen- och radarmateriel. För att lösa vissa av de tekniska uppgifterna i fred finnes de fast anställda arméingenjörerna. För motsvarande uppgifter vid krigsförbanden toges i första hand denna aktiva personal i anspråk. Då emellertid behovet av personal med arméingenjörutbildning i krigsorganisationen är betydligt större än i fred, måste det återstående behovet fyllas av krigsplacerad personal med motsvarande civiltekniska och så långt möjligt även militärtekniska och militära utbildning, enligt föreliggande förslag arméingenjörer i reserven och värnpliktiga arméingenjörer.

Enligt utredningen kan, med hänsyn till befattningarnas art, i krigsorganisationen särskiljas tre huvudgrupper arméingenjörbefattningar, nämligen stabsbefattningar, befattningar som förbands- och underavdelningschefer samt övriga befattningar.

Enligt förslaget är de befattningar, som främst bör besättas med arméingenjörer i reserven, kvalificerade stabsbefattningar samt viktigare förbandschefs- och övriga befattningar. Behovet av reservpersonal för sådana befattningar beräknas till omkring 100 man. De befattningar åter, som främst kan innehavas av värnpliktiga arméingenjörer, är huvuddelen av befattningarna vid brigad- och lägre förband. Antalet av dessa befattningar uppskattas till totalt omkring 160.

Rekrytering m. m.

Utredningen uppställer skilda kompetenskrav för de olika krigsbefattningarna. Sålunda bör beträffande de befattningshavare, som avses skola bekläda de viktigare stabsbefattningarna, nämligen aktiv personal eller reservpersonal, såsom civilteknisk kompetens uppställas kravet på genomgång av teknisk högskola. För vissa mindre kvalificerade stabsbefattningar, främst vid fostaber, anses genomgång av tekniskt läroverk kunna godtagas såsom civilteknisk kompetens. I utredningen angives även den möjligheten, att för vissa specialbefattningar, lämpliga för officerare överförda till arméingenjörkåren, låta genomgång av f. d. artilleri- och ingenjörhögskolans högre kurs jämte viss kompletterande utbildning utgöra lämpligt alternativt kompetenskrav.

Utöver den rent civiltekniska kompetensen anses i utredningen, att med hänsyn till den militära materielens speciella konstruktion och användning höga krav på militärteknisk fackkunskap måste ställas på armé-

ingenjören i stabsbefattning, vartill kommer rent militära krav på kunskaper i arméorganisation, taktik och stabstjänst, underhållstjänst samt expedition- och förvaltningstjänst.

Av befattningar som förbands- och underavdelningschefer, vilka icke finnes i fredsorganisationen, avses de mera kvalificerade skola beklädas av aktiv personal och reservpersonal samt huvuddelen av värnpliktiga arméingenjörer. De civiltekniska kompetenskraven beträffande de förstnämnda befattningarna bör vara teknisk högskola; i övrigt anses tekniskt läroverk vara tillräcklig kompetens. Utöver kraven på grundlig militärteknisk utbildning tillkommer särskilda krav på rent militär befälsutbildning för denna grupp av befattningar.

I krigsorganisationen bör enligt utredningen övriga befattningar huvudsakligen innehavas av värnpliktiga arméingenjörer samt i mindre utsträckning av reservpersonal eller, beträffande specialbefattningar, av aktiv personal. För huvuddelen av befattningarna kräves tekniskt läroverk, under det att de militärtekniska kraven anses böra vara lika stora som beträffande stabs- och förbandsbefattningar. De militära kraven behöver däremot för huvuddelen av nu ifrågakvarande befattningar icke vara så stora.

I utredningen anföres mot bakgrunden av omförmälda kompetenskrav, att i princip två rekryteringsvägar är möjliga: antingen rekrytering underifrån med värnpliktiga, som före eller under sin värnpliktstjänstgöring uttages till arméingenjörutbildning, eller också rekrytering med färdigutbildade civila ingenjörer eller tekniskt högt kvalificerade officerare. Den förstnämnda rekryteringsvägen har enligt utredningen bl. a. den fördelen, att den blivande arméingenjören från början av sin militära och i stor utsträckning även civila utbildning kan direkt inrikta sig på sin framtida militära befattning, varjämte den civila yrkesutbildningen och den militära tjänstgöringen på ett ur både utbildningssynpunkt och med hänsyn till den värnpliktiges intressen lämpligt sätt kan samordnas. Utredningen anser därför, att ifrågakvarande rekryteringsförfarande bör vara den normala vägen för arméingenjörer av samtliga kategorier.

I överensstämmelse med de uppställda kompetenskraven beträffande befattningar i krigsorganisationen, som bör beklädas av aktiva arméingenjörer och arméingenjörer i reserven, kommer dessa två kategorier att rekryteras av studenter, som avser att påbörja eller avslutat (del av) sin utbildning vid teknisk högskola. I likhet med förhållandena vid marinen och flygvapnet skulle dessa redan under första tjänstgöringen kunna antagas såsom arméingenjöraspiranter. Värnpliktiga arméingenjörer (motor- och signalingenjörer) kan däremot jämväl rekryteras med personal, som avlagt examen vid tekniskt läroverk.

I utredningen framhålles, att det vid tillämpandet av denna rekryterings-

väg alltid kommer att vara ett önskemål ur utbildningssynpunkt, att den värnpliktige vid den militärtekniska utbildningens början hunnit så långt som möjligt med sina civila studier, och att han helst avslutat desamma, vilket sistnämnda förhållande bör krävas av de blivande värnpliktiga arméingenjörer, som genomgår tekniskt läroverk. Då emellertid enligt utredningen starka skäl talar emot att sådana krav ställes på flertalet blivande arméingenjörer (motor- och signalingenjörer), bör man därför — i den mån avgångsexamen från tekniskt läroverk icke är tillräcklig studiekompetens — endast kräva, att de före fullgörandet av första tjänstgöringen kan uppvisa sådana betyg, att de kan beräknas vinna inträde vid teknisk högskola. För blivande radar- och vapeningenjörer erfordras dock med hänsyn till den komplicerade tekniska materiel, som dessa skall lära sig behärska, mångåriga civiltekniska förstudier för att de skall kunna tillägna sig den militärtekniska utbildningen. Huvuddelen av deras militära utbildning bör därför enligt utredningen fullgöras efter slutförda studier vid teknisk högskola.

Beträffande rekryteringen med färdigutbildade ingenjörer eller tekniskt högt kvalificerade officerare framhålles i utredningen, att denna rekryteringsväg endast bör avse arméingenjörer på aktiv stat och icke är lämplig annat än som komplettering av rekryteringen underifrån. Då det emellertid, främst inom arméförvaltningens tygavdelning, finns vissa specialbefattningar, vilka endast torde kunna rekryteras genom anställning av civila ingenjörer med hög fackkompetens och erfarenhet eller tekniskt högt kvalificerade officerare, anses i utredningen, att nu ifrågavarande rekryteringssätt bör bibehållas för sådana specialbefattningar.

Utbildning m. m.

Enligt utredningen avses den normala utbildningsgången bli densamma för samtliga tre kategorier av blivande arméingenjörer — aktiva, reservanställda och värnpliktiga. Förslaget rörande utbildningens omfattning och organisation innebär i stort följande.

Första tjänstgöringen anses lämpligen bära fullgöras vid det truppslag, där vederbörliga materielslag huvudsakligen förekommer. Sålunda bör blivande motoringenjörer tilldelas pansartrupperna, vapen- och radaringenjörer luftvärnet samt signalingenjörer signaltrupperna. Med hänsyn till de uppställda kraven på grundlig militärteknisk utbildning föreslås första tjänstgöringen skola fullgöras på vederbörligt truppslags mekaniker- eller teknikerlinje. Denna grundläggande militära och militärtekniska utbildning skulle omfatta samma tid som första tjänstgöringen för övriga värnpliktiga.

Inryckning till första tjänstgöringen sker för blivande motor- och signalingenjörer normalt efter studentexamen eller i förekommande fall ingen-

jörsexamen vid tekniskt läroverk. Blivande radar- och vapeningjörer (endast aktiva eller reservanställda) uttages bland värnpliktiga tekniker, som fullgör sin fackutbildning och som avlagt examen vid teknisk högskola.

Efter denna grundläggande utbildning kräves befälsutbildning, som för huvuddelen av de blivande arméingenjörerna bör vara av både militär och militärteknisk karaktär. Denna befälsutbildning bör utformas i ungefärlig överensstämmelse med bestämmelserna för övriga värnpliktigas underofficers- och officersutbildning, d. v. s. uppdelas i plutonchefsskola (motsvarande) om sammanlagt 6 månader och kadettskola på likaledes omkring 6 månader.

Enligt utredningen bör underofficersutbildningen syfta till att utbygga den militära grund, på vilken den fortsatta specialutbildningen måste vila. Med tanke på vapen- och radaringenjörernas särskilda förhållanden avses underofficersutbildningen för dessa vara mera tekniskt betonat än för huvuddelen. Utredningen anser, att ifrågavarande befälsutbildning bör följa omedelbart efter första tjänstgöringen och ske vid det truppdrag, som den värnpliktige tilldelats. Utredningen framhåller jämväl att, om det årliga elevantalet är tillräckligt stort, en särskild plutonchefsskola bör ordnas för blivande arméingenjörer.

Efter den rent militära befälsutbildning, som bibringas huvuddelen av eleverna vid plutonchefsskolan, bör enligt utredningens förslag den därpå följande officersutbildningen ske med särskild tanke på arméingenjörernas speciella arbetsområden. Den i utredningen för detta ändamål förordade anordningen med en särskild arméingenjörkadettskola föreslås uppdelad på två omgångar, vardera omgången omfattande cirka 3 månader och förlagd till tiden för de tekniska högskolornas sommaruppehåll. Utbildningen vid kadettskolan avses främst skola omfatta dels fortsatt militärteknisk utbildning, dels arméns krigsorganisation, taktik, stabstjänst samt underhålls-, förvaltnings- och expeditionstjänst.

Blivande arméingenjörer på aktiv stat och i reserven skall enligt förslaget efter kadettskolans avslutande tjänstgöra under omkring en månad, om möjligt i krigsförband. Efter denna utbildning samt avläggande av avgångsexamen från teknisk högskola kan vederbörande antagas till arméunderingenjör av fänriks tjänsteklass i arméingenjörkårens reserv. Arméunderingenjör, som efter högskoleexamen bedrivit ingenjörverksamhet under minst två år, varav minst ett år i arméingenjörbefattning, kan vinna anställning såsom arméingenjör av 2. graden på aktiv stat. För att bli antagen till arméingenjör av 2. graden i reserven fordras, att vederbörande såsom arméunderingenjör i reserven fullgjort tjänstgöring under minst 60 dagar. För befordran till arméingenjör av 1. graden i reserven erfordras fullgörande av kurs, motsvarande kaptenskurs för reservofficerare.

Övergångsbestämmelser.

En utbyggnad av arméingenjörkårens reserv genom antagning och utbildning av aspiranter på föreslaget sätt kommer att taga en avsevärd tid i anspråk. På grund härav föreslås i utredningen, att särskilda åtgärder vidtages för en tillräckligt snabb utbyggnad av reserven.

Det framhålles, att det för närvarande finns ett mindre antal värnpliktiga, vilka genom såväl särskild arméingenjörutbildning som långvarig beredskapstjänstgöring i arméingenjörbefattning blivit väl lämpade att efter viss kompletterande utbildning bekläda för arméingenjörer i reserven avsedda befattningar i krigsorganisationen. Genom att överföra ett antal av högst 30 av dessa värnpliktiga till arméingenjörkårens reserv skulle de enligt utredningen under föreskrivna tjänstgöringsomgångar i reserven kunna bibringas förenämnda kompletterande utbildning. Härigenom skulle utbildad och erfaren reservpersonal snabbt kunna erhållas.

Enligt förslaget bör personal över 40 år icke övergångsvis anställas i reserven. Hel pension skall tillkomma den som tillhört reserven under minst 15 anställningsår. För den som vid avskedet innehar kortare anställningstid förutsättes pensionen skola utgå med ett i förhållande till anställningstidens längd reducerat belopp, dock lägst hälften av hel pension. Uppgår anställningstiden i reserven icke till minst 5 år, bör pension icke utgå.

Kostnadsberäkningar m. m.

I utredningen uppskattas det genomsnittliga årliga utbildningsbehovet till sammanlagt 22 man, varav 4 på stat, 7 i reserven och 11 värnpliktiga. Årskostnaderna i samband med utbildningen beräknas till i runt tal 200 000 kronor. Härvid är icke kostnaderna för utbildningen till och med plutonchefsskolan medräknade, enär den totala kvoten av uttagningar till befälsskola icke påverkas av arméingenjörrekryteringen.

Årskostnaderna (utom pensionskostnader) för arméingenjörkårens reserv beräknas i utredningen vid utbyggd organisation till i runt tal 100 000 kronor. Vad pensionskostnaderna angår framhålles, att dessa fram till omkring år 1970 torde bli av ringa omfattning. År 1990 beräknas de uppgå till cirka 184 000 kronor.

Departementschefen.

Frågan om inrättande av en reservorganisation av arméingenjörer har tidigare i skilda sammanhang varit föremål för överväganden. Så har även varit fallet med frågan om arméingenjörkårens rekrytering på längre sikt. Av skilda anledningar har emellertid med ställningstagande till dessa spörsmål fått anstå. Då numera större klarhet vunnits angående behovet av ingenjörpersonal inom armén och arméingenjörkårens organisation

vunnit viss stadga, synes departementschefen tiden vara inne att fatta beslut i dessa frågor. De förslag härutinnan, som framlagts av chefen för armén, synes departementschefen i allt väsentligt böra kunna läggas till grund för principbeslut i ämnet. Enligt departementschefens mening torde i huvudsak intet vara att erinra mot arméchefens förslag i fråga om utbildningen av arméingenjörer. Arméchefen framhåller, att vid utredningen härom beaktats erfarenheterna av den under sommaren 1951 försöksvis anordnade arméingenjörkadettskolan. Departementschefen erinrar i detta sammanhang om att enligt beslut av Kungl. Maj:t en dylik skola anordnades även sommaren 1952 dels för de elever, som under år 1951 påbörjat sin utbildning därstädes, dels ock för nya elever, som frivilligt anmält sig till officersutbildning på arméingenjörslinjen. Departementschefen tillstyrker ävenledes arméchefens förslag till vissa övergångsanordningar i syfte att säkerställa en tillräckligt snabb utbyggnad av arméingenjörkårens reserv.

Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av chefen för armén meddela närmare bestämmelser i ämnet. Av försvarets civilförvaltning och statskontoret gjorda erinringar (jfr sid. 27 och 28 i propositionen) synes departementschefen härvid böra beaktas. Föreskrifter angående arméingenjörkårens reserv bör intagas i arméns reservbefälskungörelse.

Departementschefen framhåller, att den beräknade totala årskostnaden, utom pensionskostnader, vid genomförd utbildningsgång och fullt utbyggd reservorganisation i realiteten kommer att bli något lägre än vad som angivits, när redan nu utbildningslöner till ganska avsevärda belopp årligen utbetalas.

Vidkommande arméchefens förslag om att överföra verkstadschefer och verkstadsingenjörer till arméingenjörkåren anser departementschefen sig icke f. n. beredd förorda ändring i nu gällande ordning. Departementschefen kan ej heller tillstyrka förslaget om inrättande av nya beställningar för verkstadsingenjörer.

Utskottet.

Vid 1948 års riksdag beslöts, att en arméingenjörkår skulle organiseras från och med den 1 juli 1948. Krigsorganisationens behov av ingenjörpersonal i befälsställning ansågs motivera, att en reservorganisation skapades inom nämnda kår. Riksdagen tog emellertid icke då närmare ställning till ifrågasvarande organisation och med denna sammanhängande rekryterings- och utbildningsfrågor.

Sedan nu ytterligare utredning verkställt i ämnet och densamma synes ha givit belägg för behovet av att en arméingenjörkårens reserv inrättas vill utskottet därför tillstyrka, att beslut nu fattas härom.

Med hänsyn till befattningarnas art har i krigsorganisationen angivits tre huvudgrupper arméingenjörsbefattningar, nämligen stabsbefattningar, befattningar som förbands- och underavdelningschefer samt övriga befattningar. Mot de uppställda skilda kompetenskraven för de olika krigsbefattningarna har utskottet icke någon erinran att framställa.

I rekryteringsfrågan anser utskottet övervägande skäl tala för att en rekrytering underifrån med värnpliktiga, som före eller under sin värnpliktstjänstgöring uttagas till arméingenjörsutbildning, bör vara den normala vägen för samtliga tre kategorier av blivande arméingenjörer — aktiva, reservanställda och värnpliktiga.

Förslaget, i vad det avser utbildningens omfattning och organisation, synes utskottet kunna i princip godtagas.

I syfte att åstadkomma en snabb utbyggnad av arméingenjörkårens reserv föreslås, att ett mindre antal därtill kvalificerade värnpliktiga skola överföras till nämnda reserv. De av departementschefen i sådant avseende föreslagna övergångsbestämmelserna ha icke givit utskottet anledning till erinran.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser i ämnet, därvid, bland annat, frågan om premie till personalen bör kunna prövas av Kungl. Maj:t.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

- a) medgiva inrättande av en arméingenjörkårens reserv;
- b) medgiva, att rekrytering och utbildning av aktiv personal och reservpersonal inom nämnda kår ävensom av värnpliktiga arméingenjörer skall ske efter i huvudsak de riktlinjer, som i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 6 mars 1953 angivits;
- c) besluta, att arméingenjörkårens reservorganisation från och med nästa budgetår tillföres värnpliktiga arméingenjörer i den i berörda statsrådsprotokoll angivna omfattningen.

3:o) **Personalvårdens lokala organisation.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3, s. 30—35) godkänna vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 6 mars 1953 föreslagit beträffande personalvårdsorganisationen inom försvaret.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehävt

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Elmgren* (I: 409) och den andra inom andra kammaren av herr *Thapper m. fl.* (II: 511), i vilka hemställts, att de nuvarande personalvårdsassistenterna i lönegrad Cg 22 placeras i lönegrad Ce 22, att de före-

slagna nyinrättade assistenttjänsterna efter Kungl. Maj:ts prövning t. v. placeras i lönegraden Cg 19 samt att det må ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra i vilken omfattning de nyinrättade assistenttjänsterna bör för-
anleda indragning av deltidсанställda befattningar,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Nyberg m. fl.* väckt motion (II:491), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att de nuvarande 9 tjänsterna för personalvårdsassistenter inplaceras i lönegrad Ce 22 samt att de nytillkommande 11 tjänsterna placeras i lönegrad Ce 22 eller spridas i lönegraderna Ce 17, 19 och 22.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 511 och II: 491.

Försvarets personalbehandlingsutredning har avgivit förslag till ändrad organisation av den militärpsykologiska verksamheten och personalvården inom krigsmakten. Departementschefen är icke beredd att nu fatta ståndpunkt till de avgivna förslagen i vad de avser den militärpsykologiska verksamheten och den centrala organisationen för personalvården inom krigsmakten. Då emellertid en viss förstärkning av den centrala organisationen befunnits erforderlig oavsett organisationens utformning i stort, har departementschefen vid anmälan av försvarsstabens avlöningsanslag i årets statsverksproposition föreslagit att en tjänst för konsulent i lönegrad Cg 27 inrättas för handläggning av personalvårdsfrågor. Enligt gällande organisation är en regementsofficer placerad som chef för försvarsstabens personalvårdsavdelning. Det kan enligt departementschefen ifrågasättas huruvida icke chefskapet borde ankomma på socialvårdsdirektören. Därigenom skulle regementsofficersbeställningen kunna frigöras för andra uppgifter. Det förutsattes få ankomma på Kungl. Maj:t att fatta beslut i denna fråga.

I fråga om den lokala organisationen anser departementschefen en väsentlig förstärkning i personellt hänseende erforderlig, om uppgifterna skall kunna lösas på tillfredsställande sätt. För personalvården vid förbanden finnes för närvarande nio heltidstjänster i lönegrad Cg 22 samt 65 deltidstjänster mot arvode för personalvårdsassistenter. Departementschefen föreslår att ytterligare ett antal tjänster inrättas för heltidstjänstgörande personalvårdsassistenter. Utökningen anses emellertid för närvarande kunna begränsas till elva tjänster. De nytillkommande tjänsterna föreslås tills vidare inplacerade i Ce 17. Det förutsattes få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra om göromålen för vissa personalvårdsassistenter motiverar en högre löneställning. Vid bifall till förslaget om inrättande av ytterligare befattningar för heltidstjänstgörande assistenter bör enligt departementschefen 20 deltidstjänster mot arvode utgå ur organisationen. Nuvarande nio extra tjänster i Cg 22 synes böra utbytas mot nio extra

ordinarie tjänster i Ce 17. Innehavarna av de nuvarande tjänsterna i 22 lönegraden anses dock övergångsvis böra få bibehålla dessa tjänster. Förslaget medför en kostnadsökning av i runt tal 60 000 kronor per år. Av de föreslagna elva nya tjänsterna i Ce 17 föreslås tio upptagna under arméns avlöningsanslag och en tjänst upptagas under marinens avlöningsanslag. Departementschefen förutsätter att innehavarna av tjänsterna skall fullgöra uppgifter även vid andra förband än sådana som tillhör den försvarsgren under vilkens avlöningsanslag tjänsten är uppförd. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de bestämmelser som erfordras med anledning av den nu föreslagna ändringen av personalvårdsorganisationen.

Utskottet. Försvarets personalbehandlingsutredning har avgivit förslag till ändrad organisation av den militärpsykologiska verksamheten och personalvården inom krigsmakten.

Departementschefen anser sig för närvarande endast böra taga ställning till frågan om den lokala organisationen och framlägger därvid förslag om förstärkning i personellt hänseende. Förslaget innebär i huvudsak, att ytterligare 11 tjänster för heltidstjänstgörande personalvårdsassistenter inrättas mot att 20 arvodesavlönade deltidstjänster utgå ur organisationen. Utskottet, som finner en vidgad användning av heltidsanställda personalvårdsassistenter vara ur effektivitetssynpunkt ändamålsenlig, tillstyrker förslaget i nu berörd del.

Enligt departementschefens förslag skulle de nytillkommande tjänsterna tills vidare placeras i Ce 17, varjämte nuvarande 9 extra heltidstjänster i Cg 22 avses skola utbytas mot 9 extra ordinarie tjänster i Ce 17. Innehavarna av de nuvarande tjänsterna i 22 lönegraden skulle dock enligt förslaget övergångsvis få bibehålla dessa tjänster.

Med hänsyn till de fordringar, som ställas på personalvårdsassistenter, och arten av dessas arbetsuppgifter, kan det ifrågasättas, om den föreslagna placeringen i 17 lönegraden är tillfyllest. Försiktigheten synes utskottet dock bjuda att, i avvaktan på närmare erfarenhet rörande dessa befattningshavares löneställning, icke nu vidtaga ändring i Kungl. Maj:ts förslag. I anslutning härtill vill utskottet tillstyrka, att det, såsom departementschefen förutsatt, får ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, om göromålen för vissa personalvårdsassistenter motivera en högre löneställning än den, som innefattas av nu föreliggande förslag. Av det anförda följer, att utskottet icke biträder de motionsvis gjorda yrkandena.

Vad departementschefen i övrigt anfört under förevarande punkt har icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag även-
som med avslag å motionerna I: 409 och II: 511 samt II: 491,
godkänna vad departementschefen i statsrådsprotokollet över
försvarsärenden för den 6 mars 1953 föreslagit beträffande
personalvårdsorganisationen inom försvaret.

4:o) Vissa arvodesfrågor berörande det frivilliga försvarsarbetet.
Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4, s. 35—39) medgiva, att
vid hittills verkställda utbetalningar av instruktörsarvoden till hemvärns-
officerare, hemvärnsunderofficerare och ordinarie instruktörer vid försvars-
områdesstaber får bero.

Vidare har i en inom andra kammaren av herr *Ståhl* väckt motion
(II: 509) hemställts, att riksdagen ville besluta, att till ordinarie instruk-
törer vid försvarsområdesstaberna måtte utgå arvoden för tjänstgöring
under fritid motsvarande dem som f. n. utbetalas till instruktörer vid för-
banden.

Beträffande de skäl, motionären anfört till stöd för sitt yrkande, hän-
visas till motionen.

För utbildningsarbetet inom hemvärnet och de frivilliga försvarsorga-
nisationerna disponeras tre kategorier instruktörer, nämligen dels inne-
havare av vissa för pensionerad personal avsedda arvodesbefattningar vid
försvarsområdesstaberna, s. k. hemvärnsofficerare och hemvärnsunderoffi-
cerare, dels officerare eller underofficerare på aktiv stat, placerade till
ständig tjänstgöring vid nämnda staber, s. k. ordinarie instruktörer, dels
ock avtalsbundna instruktörer, som efter eget åtagande frivilligt tjänstgör
såsom sådana vid sidan av sitt vanliga arbete vid eget truppförband.

Den personal varom här är fråga nödgas förlägga en väsentlig del
av instruktörsarbetet till sådan tid som för tjänstemän i allmänhet be-
traktas som fritid. Det har därför föreslagits att beträffande förstnämnda
båda kategorier kompensation för dylikt fritidsarbete under vissa förut-
sättningar skall få utgå, i första hand i form av en motsvarande minskning
av den ordinarie arbetstiden. I de fall då arbetsbördan icke medger någon
inskränkning i befattningshavarnas ordinarie arbetstid skulle gottgörelse
för fritidsarbetet få utgå i form av särskilt arvode.

Ett bifall till dessa förslag skulle innebära att man för ifrågavarande
kategorier av militär personal skulle fastställa en ordinarie arbetstid, vars
överskridande skulle medge rätt till särskild ersättning. Ett dylikt avsteg
från de för den militära personalen eljest gällande arbetslidsbestämmel-
serna inger, framhåller departementschefen, onekligen betänkligheter.
Emellertid föreligger vissa särskilda förhållanden beträffande den personal

varom här är fråga, och departementschefen anser det därför böra undersökas huruvida icke någon form av kompensation för utbildningsverksamheten på fritid kan ges till här avsedda personalkategorier utan att detta får prejudicerande verkan för annan militär personal. I avvaktan på att ställning kan tagas till denna fråga bör enligt departementschefen självfallet inga arvoden få utbetalas till ifrågavarande personal.

Försvarets civilförvaltning har utställt ett flertal anmärkningar med anledning av att instruktörsarvode utbetalats till personal som nyss berörts. Då bestämmelserna i ämnet varit i viss mån svårtolkade, anser departementschefen att vid de gjorda utbetalningarna bör bero.

I 1946 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkt 67) anmäldes ett av chefen för armén och arméförvaltningen framlagt förslag rörande förmåner till personal tillhörande frivilliga försvarsorganisationer under utbildning m. m. Enligt de bestämmelser som sedermera utfärdats på grundval av vad i propositionen anfördes äger endast medlemmar av Centralförbundet för befälsutbildning och av Riksförbundet Sveriges lottakårer att uppbära dagarvode. I skrivelse den 28 december 1951 har överbefälhavaren bland annat föreslagit, att förmånen av daglön skall utsträckas att gälla även för medlem av sådan frivillig försvarsorganisation som nu icke omfattas av bestämmelserna om daglön. Överbefälhavaren har jämväl föreslagit vissa jämkningar i de nu gällande arvodesbestämmelserna i övrigt.

Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att fatta beslut i denna fråga. Departementschefen utgår från att det härvid skall vara Kungl. Maj:t obetaget att utsträcka förmånen av daglön till medlemmar av sådana frivilliga försvarsorganisationer som icke nu omfattas av bestämmelserna. Med hänsyn till frågans tidigare riksdagsbehandling har departementschefen ansett sig böra omförmåla densamma i detta sammanhang.

Utskottet. Det ligger i sakens natur, att den militära utbildningen av deltagare i det frivilliga försvarsarbetet huvudsakligen måste förläggas till deras fritid, varav följer att avsedd instruktörspersonal — hemvärnsofficerare, hemvärnsunderofficerare och ordinarie instruktörer vid försvarsområdesstaber — nödgas utföra utbildningsarbetet å tid utöver sedvanlig tjänstetid. Enligt vad i ärendet upplysts lära svårigheter föreligga att medgiva denna personal kompensation härför genom särskild ledighet. Såväl chefen för armén som försvarets civilförvaltning ha ansett skäligt, att arvode för på instruktörs fritid fullgjord instruktörstjänst måtte få utgå till ifrågavarande personal under förutsättning, att motsvarande ledighet under arbetstid icke kan medgivas. Till denna uppfattning har även statens organisationsnämnd anslutit sig. Utskottet anser för sin del obilligt, att berörda personal skall i motsats till det ordinarie truppbefälet utan er-

sättning tagas i anspråk på fritid för fullgörande av sin instruktörsverksamhet. Även departementschefen är inne på samma tanke utan att dock nu framlägga något förslag i sådant syfte. Med hänsyn till frivilligutbildningens stora betydelse för riksförsvaret och då enligt vad som i ärendet upplysts stora svårigheter numera föreligga att erhålla kvalificerade sökande till instruktörsbefattningarna just av den anledningen, att vederbörande icke erhåller ersättning för på arbetsfri tid utförd instruktörsverksamhet, anser utskottet, att denna fråga icke tål vidare uppskov.

Utskottet är icke berett att nu taga ställning till storleken av den ersättning, varom här är fråga, men föreställer sig att man härvidlag skäligen bör följa de statligt bestämda arvodesregler, som nu gälla för tillfälligt anställda instruktörer vid försvarsområdesstaberna.

Med anledning av det sålunda anförda vill utskottet föreslå, att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter av innehåll, att till hemvärnsofficerare och hemvärnsunderofficerare vid försvarsområdesstaberna samt ordinarie instruktörer vid nämnda staber må utgå arvoden enligt Kungl. Maj:ts bestämmande för å sön- och helgdag ävensom å dag före sådan dag fullgjort instruktörsarbete, under förutsättning att arbetet utförts å tid utöver sedvanlig arbetstid samt att compensation i form av ledighet under arbetstid icke kunnat medgivas. Utskottet förutsätter givetvis, att ersättningen i fråga endast skall avse instruktörsarbete i egentlig mening.

Såsom departementschefen framhållit har försvarets civilförvaltning utställt anmärkningar med anledning av att arvode för utfört instruktörsarbete utbetalats till i det föregående berörd personal. Utbetalningarna ha motiverats av de svårigheter, som varit förenade med tolkningen av de på hithörande område gällande föreskrifterna. Utskottet tillstyrker departementschefens förslag, att vid de sålunda gjorda utbetalningarna må bero.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att vid hittills verkställda utbetalningar av instruktörsarvoden till hemvärnsofficerare, hemvärnsunderofficerare och ordinarie instruktörer vid försvarsområdesstaberna får bero;

b) i anledning av motionen II: 509 i skrivelse till Kungl. Maj:t bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda föreskrifter av innehåll, att till under a) omförmäld personal må utgå instruktörsarvoden i enlighet med vad utskottet anför.

5:o) **Rationaliseringsverksamhet inom försvaret.** Departementschefen har (punkt 5, s. 39 och 40) lämnat en översikt över det aktuella läget beträffande den rationaliseringsverksamhet inom försvaret, som bedrivs

genom statens organisationsnämnds försorg, särskilt i den mån denna verksamhet påverkar anslagsberäkningarna eller eljest utformningen av skilda organisationsenheter under nästa budgetår. Härutinnan torde få hänvisas till propositionen.

Departementschefen framhåller att i den mån det skulle visa sig möjligt att tidigare än nu beräknats genomföra rationaliseringen även vid andra enheter än som enligt propositionen förutsatts skola kunna omorganiseras före utgången av nästa budgetår sådana möjligheter givetvis bör tillvaras. Departementschefen förutsätter därför att — liksom varit fallet för innevarande och tidigare budgetår — Kungl. Maj:t skall äga att jämväl under budgetåret 1953/54 vidtaga de jämkningar i vederbörande personalorganisationer som kan bli erforderliga i anledning av beslut om organisationsändringar, dock givetvis alltjämt icke såvitt avser personalstaterna för ordinarie personal, samt att bereda särskild ersättning åt personal som med bibehållen löneställning bestrider göromål som i en ny organisation ankommer på innehavare av högre tjänst.

Utskottet anser i likhet med departementschefen, att Kungl. Maj:t bör äga möjlighet att vidtaga av departementschefen avsedda jämkningar i vederbörliga personalorganisationer samt att bereda särskild ersättning åt personal i de fall, departementschefen angivit.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

6:o) Försvarets civilförvaltning: Avlöningar. Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 4) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 3 550 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 6, s. 41—45) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad ändring i personalförteckningen för försvarets civilförvaltning, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarets civilförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med nämnda budgetår, dels ock till Försvarets civilförvaltning: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 3 490 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 855 000 kronor.

I sitt den 16 oktober 1950 dagtecknade betänkande (SOU 1950: 36 och 37) framlade 1946 års militära förvaltningsutredning förslag rörande försvarets centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltning. Förslaget berörde följande centrala ämbetsverk, nämligen försvarets civilförvaltning och

krigsmaterielverket samt armé-, marin- och flygförvaltningarna. Vid anmälan i årets statsverksproposition av förevarande anslag meddelade departementschefen, att beredningen av förvaltningsutredningens förslag ännu icke avslutats och att det därför icke var möjligt att då framlägga slutliga anslagsäskanden rörande de ämbetsverk som kunde beröras av en blivande omorganisation. Beredningen av ärendet pågår alltjämt. Därest det vid den fortsatta beredningen befinnes möjligt, framhåller departementschefen, att för årets riksdag framlägga förslag rörande försvarets centrala förvaltningsorganisation, kommer detta förslag endast att beröra principerna för den centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltningstjänstens organisation samt indelningen i stort av de ämbetsverk, som bör handha ifrågavarande förvaltningsgrenar. Vid sådant förhållande kan slutliga anslagsberäkningar för budgetåret 1953/54 i fråga om de verk, som kan beröras av omorganisationsfrågan, nu framläggas med utgångspunkt från gällande organisation.

Det ytterligare uppskov med ifrågavarande organisationsfrågas slutliga lösning som sålunda sker bör emellertid, framhåller departementschefen, icke hindra, att ändringar i den bestående organisationen provisoriskt vidtages, i den mån så anses påkallat för underlättande av en övergång till den nya förvaltningsorganisation som kan bli beslutad eller eljest i rationaliseringssyfte. Det kan härvid befinnas erforderligt att i vissa fall bereda tjänstemän vikariatslön i högre lönegrad.

I ett hänseende finner departementschefen så starka skäl för en snabb personalförstärkning föreligga, att han redan nu anser förslag härom böra framläggas. Inom flygförvaltningen finnes en anskaffningsbyrå under en anskaffningschef i lönegrad Cp 15 medan inom armé- och marinförvaltningarna motsvarande organ saknas. Ett genomförande av de planer för arméns och marinens materielanskaffningar som framlagts för årets riksdag kommer att pålägga armé- och marinförvaltningarna en ytterst omfattande inköpsverksamhet även för det fall att den nuvarande förvaltningsorganisationen skulle i princip bibehållas. Departementschefen anser det därför vara ett tvingande behov att redan från och med budgetåret 1953/54 anskaffningschefer anställas även vid armé- och marinförvaltningarna. Dessa föreslås skola under nämnda budgetår anställas mot arvoden från vederbörliga sakanslag. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma storleken av arvodena i fråga.

Så som frågan om en omorganisation av försvarsförvaltningarna nu ligger till anser departementschefen det icke lämpligt att i övrigt nu tillstyrka andra personalförändringar vid de myndigheter som beröres av omorganisationsförslaget än dem han i det följande föreslår vid behandlingen av nu förevarande anslag och arméförvaltningens avlöningsanslag. Departementschefen erinrar därvid om att åtskilliga löneförbättringar för personal vid dessa myndigheter nyligen genomförts enligt riksdagens beslut under höstsessionen 1952.

Departementschefen tillstyrker att de under punkt 3 i den i propositionen intagna sammanställningen upptagna, på arméns personalförteckning uppförda tjänsterna vid civilförvaltningens bokbinderi, blankettförråd och tryckeri i nuvarande lönegrader överföres till civilförvaltningen. Vidare föreslås de båda för telefonister avsedda kontorsbiträdestjänsterna i Ca 8 skola överföras till arméförvaltningen.

En vakant för pensionerad officer avsedd arvodesbefattning föreslås skola indragas.

Enligt principerna för reglerad befordringsgång föreslås att fyra kontorsbiträdestjänster i Ca 8 tillkommer i utbyte mot tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål.

Utskottet har tidigare framhållit, att dröjsmålet med förvaltningsreformens genomförande medfört stora olägenheter för de härav berörda ämbetsverken ävensom understrukit angelägenheten av att denna fråga bringades till sin snara lösning. I årets statsverksproposition förutsattes också, att proposition i ämnet skulle föreläggas riksdagens vårsession. Trots detta och trots riksdagens tidigare bestämda uttalande i frågan läser sådant förslag icke nu vara att förvänta. *Utskottet*, som finner dröjsmålet beklagligt, förutsätter, att Kungl. Maj:t låter påskynda den beredning, som pågår inom försvarsdepartementet, så att förslag snarast kan föreläggas riksdagen.

Utskottet finner välbetänkt, att i avvaktan på organisationsfrågans lösning ändringar i den bestående organisationen provisoriskt må på sätt departementschefen förutsatt kunna vidtagas och att hinder icke bör möta att i vissa fall bereda tjänstemän vikariatslön i högre lönegrad.

Utskottet har icke något att erinra mot den föreslagna ändringen i personalförteckningen och anser den verkställda anslagsberäkningen böra godtagas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) på personalförteckningen för försvarets civilförvaltning uppföra ytterligare två kontorsbiträdestjänster i lönegrad Ca 8;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets civilförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förslags-*
vis 924 000

2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbe- fattningar, <i>förslagsvis</i>	14 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	6 108
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	1 370 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 190 892
	<hr/>
	Summa kronor 3 505 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	15 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 3 490 000

c) till *Försvarets civilförvaltning*: *Avlöningar* för budget-
året 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 3 490 000 kronor.

7:o) **Försvarets civilförvaltning: Omkostnader.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 5) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 430 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 7, s. 45 och 46) föreslagit riksdagen att till samma ändamål för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 430 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 385 000 kronor.

Utskottet har icke något att erinra mot den begärda anslagshöjningen, vilken är föranledd av de allmänna kostnadsstegringarna, och tillstyrker alltså Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Försvarets civilförvaltning*: *Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 430 000 kronor.

8:o) **Krigsmaterielverket: Avlöningar.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 8) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 3 550 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 8, s. 46—48) föreslagit riksdagen att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för krigsmaterielverket, att tillämpas tills vidare från och med nämnda budgetår, dels ock till Krigsmaterielverket: *Avlöningar* för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 3 620 000 kronor.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundqvist m. fl.* (I: 407) och den andra inom andra kammaren av herr *von Seth m. fl.* (II: 512), hemställts, att riksdagen måtte besluta att, i avvaktan på Kungl. Maj:ts förslag rörande försvarets centrala förvaltningsorganisation, de av Kungl. Maj:t föreslagna anslagen till Krigsmaterielverket: Avlöningar, Omkostnader och Förrådsorganisation upptagas med ett till hälften minskat belopp, eller med respektive 1 810 000 kronor, 222 500 kronor och 970 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen I: 407.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 960 000 kronor.

Departementschefen förutsätter, att Kungl. Maj:t, därest det under anläggning varande nya centralförrådet skulle kunna tas i bruk före utgången av nästa budgetår, skall äga att, med utnyttjande av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, medgiva anställande av för förrådets drift oundgängligen erforderlig personal.

Den föreslagna anslagshöjningen är föranledd av automatiska kostnadsstegringar.

Utskottet har icke något att erinra mot den verkställda beräkningen av förevarande anslag eller mot vad departementschefen i samband därmed anfört.

Vad beträffar det motionsvis gjorda yrkandet är, såsom i det föregående under punkten 6 framhållits, proposition rörande försvarets centrala förvaltningsorganisation icke att förvänta till innevarande års riksdags vårsession. Innan riksdagen sålunda haft tillfälle att fatta ställning till det kommande omorganisationsförslaget och tagit del av de motiv, som förestava detsamma, kan det enligt utskottets mening icke gärna ifrågakomma, att såsom i de föreliggande motionerna yrkats riksdagen redan nu och alltså med föregripande verkan anslagsvägen beslutar om en avveckling av krigsmaterielverket. Ej heller lärer det vara möjligt att ur sitt sammanhang lösrycka allenast en av de försvarets förvaltningsmyndigheter, som beröras av omorganisationsförslaget.

Med hänsyn till det nu anförda avstyrkas motionerna i fråga.

Beträffande krigsmaterielverkets anslag till omkostnader och till förrådsorganisation m. m. gör utskottet hemställan under efterföljande punkter.

Med avseende å nu förevarande punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 407 och II: 512, såvitt nu är i fråga,

a) fastställa följande avlöningsstat för krigsmaterielverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	132 400
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	100 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	17 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 178 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 240 600
Summa kronor	3 668 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	48 000
Nettoutgift kronor	3 620 000

b) till *Krigsmaterielverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 3 620 000 kronor.

9:o) **Krigsmaterielverket: Omkostnader.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 9) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 445 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 9, s. 49) föreslagit riksdagen att till samma ändamål för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 445 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått de i det föregående under punkten 8 omförmälda båda likalydande *motionerna I: 407* och *II: 512*, i vilka, såvitt nu är i fråga, hemställts, att förevarande anslag måtte uppföras med 222 500 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 355 000 kronor.

Anslagshöjningen är föranledd av automatiska kostnadsstegringar.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt.

Med hänvisning i övrigt till vad utskottet anfört under krigsmaterielverkets avlöningsanslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 407 och II: 512, såvitt nu är i fråga, till *Krigsmaterielverket: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 445 000 kronor.

10:o) **Krigsmaterielverket: Förrådsorganisationen m. m.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 10) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 1 925 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 10, s. 49 och 50) föreslagit riksdagen att till samma ändamål för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 940 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft de i det föregående under punkten 8 omförmälda båda likalydande *motionerna I: 407* och *II: 512*, i vilka, såvitt nu är i fråga, hemställts, att förevarande anslag måtte uppföras med 970 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 540 000 kronor.

Krigsmaterielverket hemställer, att anslaget höjes med 485 000 kronor, varav 250 000 kronor avse nytt centralt ammunitionsförråd samt 235 000 kronor höjda löner och priser.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt.

Med hänvisning i övrigt till vad utskottet anfört under krigsmaterielverkets avlöningsanslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 407 och II: 512, såvitt nu är i fråga, till *Krigsmaterielverket: Förrådsorganisationen m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 940 000 kronor.

11:o) **Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 13) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 11, s. 50—57) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för fortifikationsförvaltningen, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för fortifikationsförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med nämnda budgetår, dels ock till Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 2 057 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 700 000 kronor.

Departementschefen anser sig icke beredd att utan ytterligare prövning taga slutlig ställning till av fortifikationsförvaltningen och statens organisationsnämnd framlagda förslag till organisation av försvarets regionala och lokala fastighetsförvaltning. Ifrågavarande prövning bör enligt departementschefen icke hindra att den förutsatta översynen av fortifikationsförvaltningens organisation påbörjas under nästkommande budgetår, därest erforderlig organisationsexpertis kan ställas till förfogande härför.

Beträffande fortifikationsförvaltningens personaluppsättning tillstyrker departementschefen, att en tjänst för förste byråintendent i Ce 29 överföres från flygförvaltningen till fortifikationsförvaltningen samt att en befattning för reparatör i Ce 12 utbytes mot en motsvarande tjänst i Ca 12.

Anslagshöjningen i övrigt är föranledd av automatiska utgiftsstegringar.

Utskottet tillstyrker de föreslagna ändringarna i fortifikationsförvaltningens personalförteckning och har icke något att erinra mot den verkställda anslagsberäkningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) på personalförteckningen för fortifikationsförvaltningen uppföra dels under rubriken Tjänstemän å ordinarie stat en tjänst för reparatör i lönegrad Ca 12, dels ock under rubriken Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 25 med avlöning från fortifikationsförvaltningens avlöningsanslag en tjänst för förste byråintendent i lönegrad Ce 29;

b) fastställa följande avlöningsstat för fortifikationsförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	425 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	127 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	9 840
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	885 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	740 160

Summa kronor 2 187 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, förslagsvis	130 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 2 057 000

c) till *Fortifikationsförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 057 000 kronor.

12:o) **Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 14) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 270 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 12, s. 57 och 58) föreslagit riksdagen att till samma ändamål för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 295 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 270 000 kronor.

Anslagshöjningen avses för att täcka inträffade höjningar av traktamenten, resekostnader, taxor m. m. samt möjliggöra att de viktigaste av vissa nyanmälda behov kan tillgodoses.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 295 000 kronor.

13:o) **Arméförvaltningen: Avlöningar.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 18) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 1 725 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 13, s. 58—60) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad ändring i personalförteckningen för arméförvaltningen, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för arméförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med nämnda budgetår, dels ock till Arméförvaltningen: *Avlöningar* för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 2 045 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 610 000 kronor.

Departementschefen föreslår dels att vid arméförvaltningen anställas en anskaffningschef mot arvode från sakanslag, varvid förutsättes att det får ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma storleken av arvodet, dels ock att två för telefonister avsedda kontorsbiträdestjänster i Ca 8 överföres från

försvarets civilförvaltning till arméförvaltningen. Enligt den reglerade befordringsgången föreslås skola vid ämbetsverket inrättas en ny kontorsbiträdestjänst i Ca 8 i utbyte mot en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål.

Förslaget i övrigt innebär allenast automatiska kostnadsökningar.

Utskottet tillstyrker, att en anskaffningschef anställs vid arméförvaltningen och har icke något att erinra mot förslaget till personalförteckning liksom ej heller mot kostnadsberäkningarna.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) på personalförteckningen för arméförvaltningen uppföra ytterligare tre kontorsbiträdestjänster i lönegrad Ca 8;

b) fastställa följande avlöningsstat för arméförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	384 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	393 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	19 500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal...	745 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	789 500
	<hr/>
	Summa kronor 2 331 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	286 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 2 045 000

c) till *Arméförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 045 000 kronor.

14:o) **Arméförvaltningen: Omkostnader.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 19) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 680 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 14, s. 60 och 61) föreslagit riksdagen att till samma ändamål för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 680 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 590 000 kronor. Anslagshöjningen är motiverad av inträffade prisstegringar m. m.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,
att riksdagen må till *Arméförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 680 000 kronor.

15:o) **Marinförvaltningen: Avlöningar.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 20) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 845 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 15, s. 61—63) föreslagit riksdagen att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för marinförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med nämnda budgetår, dels ock till Marinförvaltningen: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 890 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 710 000 kronor.

Departementschefen föreslår, att vid marinförvaltningen anställs en anskaffningschef mot arvode från sakanslag, varvid förutsättes att det får ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma storleken av arvodet.

I övrigt innebär förslaget allenast automatiska kostnadsökningar.

Utskottet tillstyrker den föreslagna personalförstärkningen med en anskaffningschef och har icke något att erinra mot de verkställda kostnadsberäkningarna.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för marinförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	238 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	186 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	7 800
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal...	265 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	355 200
	<hr/>
	Summa kronor 1 052 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	162 000
	<hr/>
Nettoutgift kronor	890 000

b) till *Marinförvaltningen: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 890 000 kronor.

16:o) **Marinförvaltningen: Omkostnader.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 21) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 550 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 16, s. 63 och 64) föreslagit riksdagen att till samma ändamål för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 490 000 kronor.

Anslagshöjningen anses nödvändig, främst för att möta automatiska kostnadsökningar men även för att kunna i den utsträckning så är ofrånkomligen erforderligt tillgodose det ökade behov av medel för expensutgifter som föranledes av att verksamheten intensifierats och nya lokaler tagits i bruk för ämbetsverkets räkning.

Utskottet finner den begärda anslagsförstärkningen motiverad och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Marinförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

17:o) **Flygförvaltningen: Avlöningar.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 22) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 1 120 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 17, s. 64—66) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad ändring i personalförteckningen för flygförvaltningen, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med nämnda budgetår, dels ock till *Flygförvaltningen: Avlöningar* för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 120 000 kronor.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Axel Andersson* (I: 384) och den andra inom andra kammaren av herr *Sjölin* (II: 476), hemställts, att riksdagen måtte besluta, att chefen för materielavdelningens motorbyrås drivmedelssektion vid flygförvaltningen placeras i lönegrad Ce 31.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 476.

Förutom automatiska kostnadsökningar föreslår departementschefen icke några andra ändringar än att tjänsten för förste byråintendent i Ce 29 vid flygförvaltningen fr. o. m. nästa budgetår överföres till fortifikationsförvaltningen.

Utskottet har icke något att erinra mot föreslagen ändring i personalförteckningen eller mot beräkningen av förevarande anslag.

Vad beträffar det motionsvis gjorda yrkandet vill *utskottet* erinra, att frågan om lönegradsplaceringen för de civila tjänsterna inom flygförvaltningen var föremål för prövning vid 1952 års riksdag i anledning av tjänsteförteckningskommitténs förslag. En då väckt motion i samma syfte som i de nu föreliggande avslogs av riksdagen. Med hänsyn härtill och då enligt *utskottets* mening i motionerna icke anförts några nya motiv, som skäligen böra föranleda riksdagen att ändra ståndpunkt i detta ärende, avstyrkas motionerna i fråga.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 384 och II: 476,

a) ur personalförteckningen för flygförvaltningen avföra en tjänst för förste byråintendent i lönegrad Ce 29;

b) fastställa följande avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	326 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	116 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	8 900
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	350 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	409 100
	<hr/>
	Summa kronor 1 210 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	90 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 1 120 000

c) till *Flygförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 120 000 kronor.

18:o) **Flygförvaltningen: Omkostnader.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 23) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 700 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 18, s. 66 och 67) föreslagit riksdagen att till samma ändamål för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 600 000 kronor.

Anslagshöjningen är föranledd av automatiska kostnadsökningar och för att tillgodose de angelägnaste av vissa av flygförvaltningen anmälda nya medelsbehov.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Flygförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

19:o) **Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 29) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 181 500 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 19, s. 68—120) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid armén, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 6 juni 1952 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av arméns personalförteckningar för budgetår 1952/53, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1953/54, dels ock till Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 181 500 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av fröken *Wetterström* väckt motion (II: 271), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att sjukvårdsförvaltarna vid arméns trängregementen uppflyttas från lönegrad Ma 21 till Ma 23.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 143 000 000 kronor.

Utskottet lämnar i det följande en kortfattad redogörelse i huvudsak endast för de av departementschefen förordade ändringarna i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar. Vid framställningen följer utskottet den punktindelning, som använts i propositionen. För närmare kännedom om de av departementschefen framställda förslagen torde få hänvisas till propositionen.

1. Departementschefen räknar med att för arméstabens utrustningsavdelning skall tillkomma en arvodesbefattning för pensionerad officer i 1: 30.

2. Enligt Kungl. Maj:ts medgivande må vissa av de i personalförteckningarna för budgetåret 1951/52 för Skånska kavalleriregementet (K 2) och Göta trängregementes kompani i Nora (T 2 N) upptagna tjänsterna, anknutna till kavalleriets mobiliseringscentral i Ljungbyhed (Kavmobe L) respektive T 2, bibehållas tillsvidare under budgetåret 1952/53 eller intill viss närmare angiven tidpunkt. Samtliga de tjänster, vilka sålunda må bibehållas för viss begränsad tid, däribland 1 bataljonsläkarbeställning i Ca 27 och 5 arvodesbefattningar i 1: 22 vid K 2, blir överflödiga under innevarande budgetår. Vad angår de tjänster, som må finnas kvar tillsvidare under samma budgetår, kunna bland annat följande tjänster efter ledigblivande indragas, nämligen 1 kontoristtjänst i Ca 13 och 1 biträdande köksföreståndartjänst i Ca 10 vid K 2 samt 1 köksföreståndartjänst i Ca 12 vid T 2 N.

3. Genom beslut den 6 juni 1952 har Kungl. Maj:t fastställt ändrad organisation av Stockholms kustartilleriförsvaret (SK) samt Vaxholms kustartilleriregemente, att tillämpas från och med den 1 oktober 1952. Beslutet innebär bland annat, att den nuvarande infanteribefälhavarstaben i Vaxholm skall utgå ur organisationen och ersättas av en infanteriavdelning, ingående i den nya kustartilleriförsvarsstaben. I anledning av beslutet föreslås, att en beställning för infanteribefälhavare i Ma 33 eller Ma 30 utbytes mot beställning för överstelöjtnant i Ma 33 samt att en beställning för intendent i 1: 30 utbytes mot beställningar för kapten i Md 27 eller pensionerad officer i 1: 30. De hittillsvarande för infanteribefälhavarstaben avsedda tjänsterna för förråds- och kontorspersonal förutsättes skola redovisas på marinens personalförteckning.

4. Departementschefen räknar med att motorisering av A 4 skall genomföras men kan icke taga slutlig ställning till tidpunkten för densamma. Därest omorganisation av regementet med hänsyn till motorisering skulle genomföras redan före utgången av nästa budgetår, förutsättes Kungl. Maj:t kunna medgiva särskilda vikariatsförmåner åt den som i anledning av omorganisationen får sig anförtrodd mera kvalificerade arbetsuppgifter än eljest. I personalförteckningen för nästa budgetår anses emellertid böra angivas, att vid uppkommande vakans bland annat följande tjänster icke får återbesättas utan Kungl. Maj:ts bemyndigande, nämligen 1 bataljons-

veterinär i Ca 23, 1 furageunderofficer i 1: 22 och 2 överfurirer (i hovslagar-tjänst).

7. Staben för Norrköping—Linköpings försvarsområde (fo 42—41) är f. n. delad på två förläggningssorter. Stabens huvuddel, bestående av stabs-, mobiliserings-, tyg-, intendentur- och fortifikationsavdelningarna samt utbildnings- och hemvärnsavdelningarna vid Norrköpings försvarsområde (fo 42), är förlagd till Norrköping, medan utbildnings- och hemvärnsavdelningarna vid Linköpings försvarsområde (fo 41) är stationerade i Linköping.

Arméchefen har föreslagit att principbeslut fattas, att försvarsområdes-staben med stabs- och expeditionspersonal förläggas till Linköping samt att, vid bifall till ett av överbefälhavaren avgivet förslag om sammanslagning av ifrågavarande försvarsområden till ett försvarsområde, försvarsområdet efter stabens flyttning till Linköping skall benämnas Linköpings försvarsområde (fo 41).

Departementschefen biträder arméchefens förslag. Flyttningersättning och omplaceringstraktamente anses i förekommande fall böra få utgå även till sådan av omflyttningen berörd personal som författningsenligt icke är berättigad därtill.

8. Departementschefen räknar för nästa budgetår med samma antal för instruktörer avsedda överfurirs- och furirsbeställningar som för innevarande budgetår. Departementschefen tillstyrker förslag av arméchefen och statens organisationsnämnd om att inrätta beställningar för vaktchefer och tillsynsmän för vissa utbildningsanordningar, vilka beställningar bör avses för överfurirer. Departementschefen biträder vidare arméchefens förslag om att för genomförandet av den nya manskapsorganisationen inrätta 1 110 beställningar för instruktörsaspiranter. I samband därmed förutsättes ur personalförteckningen utgå de för innevarande budgetår upptagna beställningarna för korpraler (konstaplar) samt vicekorpraler (vicekonstaplar) och meniga.

Med utgångspunkt från vad sålunda anförts — och med beaktande av att departementschefen i det följande ämnar tillstyrka att 52 nya överfurirsbeställningar inrättas, varav 48 för försvarsområdesstaberna (p. 27) och 4 för arméns signalskola (p. 16) samt att en överfurirsbeställning vid

	Budgetår	
	1952/53	1953/54
Överfurirer	1 520	1 669
Furirer	2 451	2 451
Korpraler (konstaplar)	1 023	—
Vicekorpraler (vicekonstaplar) och meniga	1 340	—
Instruktörsaspiranter	—	1 110
Summa	6 334	5 230

I 19 utbytes mot brandmästartjänst (p. 26) — föreslår departementschefen, att kadern av underbefäl och instruktöraspiranter — med undantag av musikmanskap och furirer i beställningsmannatjänst vid tygstaten — fastställes på sätt framgår av förestående sammanställning.

10. Departementschefen föreslår, att för åtta försvarsområdesbefälhavare, kommandanten i Stockholm inberäknad, skall avses beställningar i Mo 14 och att för fyra försvarsområdesbefälhavare, inberäknat den för Kiruna—Jokkmokks försvarsområde avsedde, skall upptagas beställningar i Ma 37. Utom såvitt avser sistnämnde försvarsområdesbefälhavare bör dock enligt departementschefens mening möjlighet föreligga att, såsom är fallet beträffande de redan befintliga sju beställningarna i Mo 14, utnyttja pensionerade officerare i stället för aktiv personal. På vederbörlig personalförteckning bör därför finnas uppförda ett motsvarande antal arvodesbefattningar för försvarsområdesbefälhavare i 2: 14 respektive 1: 40, vilka befattningar bör hållas vakanta i den mån de ordinarie beställningarna är tillsatta. Beställningarna i Mo 14 bör, framhåller departementschefen vidare, kunna tas i anspråk inte endast, såsom nu är fallet, för omplacering av regementschefer till försvarsområdesbefälhavare utan även som beföringstjänster. Övriga åtta försvarsområdesbefälhavare förutsättes alltjämt skola vara pensionerade officerare. Departementschefen föreslår att för dem avses arvodesbefattningar i 1: 40.

11. Departementschefen föreslår, att en beställning för överstelöjtnant eller major vid arméstaben utbytes mot en beställning som chef för infanteriets kadettskola i Ma 33 eller Ma 30. Beställningen förutsättes skola redovisas på särskild stat för skolan.

13. Departementschefen föreslår, att två majorsbeställningar inrättas vid luftvärnet. I samband härmed förutsättes två vakanta löjtnantsbeställningar vid luftvärnet skola indragas.

14. Departementschefen tillstyrker, att till luftvärnets stat överföres beställningar för en fanjunkare i Ma 19 vid kavalleriet, en fanjunkare i Ma 19 vid pansartrupperna och en sergeant i Ma 16 vid trängtrupperna.

16. Departementschefen förordar, att för befattningar såsom yrkesinstruktör vid arméns signalskola inrättas fyra nya beställningar för överfurir.

17. Departementschefen tillstyrker, att för radarskolans räkning inrättas nya beställningar för en tygverkmästare av 2. klassen i Ca 19 och fyra armétekniker i Ca 14.

18. Departementschefen föreslår, att vid tygstaten inrättas nya beställningar för en tygverkmästare av 2. klassen, avsedd som verkstadsföreståndare vid K 4, 6 tyghantverkare av 1. klassen och 14 tyghantverkare av 2. klassen.

Den efter indragningen av K 2 övertaliga kaptensbeställningen vid inten-

denturkåren föreslås skola avses för försvarsområdesintendent. Antalet arvodesbefattningar som intendent i 1: 30 bör enligt departementschefen icke minskas i anledning härav. En arvodesbefattning förutsättes emellertid hållas vakant vid utnyttjande av den aktiva beställningen.

Departementschefen räknar med att en beställning för förvaltare i kassatjänst i Ma 23, avsedd för kassachef vid krigsskolan, inrättas.

19. Departementschefen tillstyrker, att en beställning för major eller kapten vid A 9 överföres till artilleriskjutskolans stat.

Arvodesbefattningen som domänofficer vid Järnafältet i 1: 32 bör enligt departementschefen omvandlas till befattning som domänofficer vid IV. militärbefälsstaben i samma löneklass.

Departementschefen räknar vidare med att den för expeditionsföreståndare avsedda fanjunkarbeställningen vid Kiruna—Jokkmokks försvarsområdesstab utbytes mot en förvaltarbeställning i Ma 21 samt att de båda för expeditionsunderofficerare avsedda sergeantsbeställningarna vid samma stab utbytes mot fanjunkarbeställningar.

Vidare föreslås två arvodesbefattningar för förrådsunderofficer i 1: 22, avsedda för I 15 och Kalmar—Växjö försvarsområdesstab, skola inrättas. Vid avgång från befattningarna förutsättes frågan om återbesättande underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Den vakanta arvodesbefattningen som uppbördsman för rustningsmateriel i 1: 22 vid VII. militärbefälet bör enligt departementschefen utgå ur personalförteckningen.

20. Inom ramen för fastställt preliminärt slutläge för arméingenjörkårens sammansättning bör ordinariesättning ske av fyra arméingenjörbeställningar av 2. graden i Ce 27. En beställning för armédirektör i Ca 30 kan indragas.

22. Vikariatslön i 17 lönegraden föreslås skola utgå till den maskinist i Ca 16 vid IV. militärbefälsstaben, som handhar anläggningarna å Marieberg.

Den för Kiruna—Jokkmokks försvarsområdesstab inrättade tjänsten för eldare av 2. klass i Ce 10 föreslås skola omvandlas till tjänst för reparatör i Ca 12.

24. I enlighet med principerna för reglerad befordringsgång för biträdespersonal föreslår departementschefen, att tillhopa 76 kontorsbiträdestjänster i Ca 8 tillkommer i utbyte mot samma antal biträdestjänster för skriv- och kontorsgöromål, nämligen

vid arméstaben 8 tjänster;

vid militärbefälsstaberna 7 tjänster, av vilka 4 vid IV. och 3 vid VI. militärbefälsstaben;

vid försvarsområdesstaberna 5 tjänster, av vilka 2 vid Kiruna—Jokkmokks, en vid Uppsala—Västerås och 2 vid Umeå—Storumans försvarsområdesstab;

vid infanteriet 25 tjänster, av vilka 3 vid vardera av I 5 och I 19, 2 vid ettvarrt av I 6, I 12, I 13, I 14, I 17, I 18 och I 21 samt 1 vid ettvarrt av I 2, I 7, I 11, I 15 och I 16;

vid kavalleriet 1 tjänst vid K 4;

vid pansartrupperna 10 tjänster, av vilka 2 vid P 1, 1 vid P 2, 3 vid P 3 och 4 vid P 4;

vid artilleriet 3 tjänster, vid A 4, A 7 och A 9;

vid luftvärnet 5 tjänster, av vilka 2 vid Lv 4 samt 1 vid ettvarrt av Lv 3, Lv 5 och Lv 7;

vid ingenjörtrupperna 5 tjänster, av vilka 2 vid Ing 1 och 3 vid Ing 3;

vid signaltrupperna 1 tjänst vid S 1;

vid trängen 5 tjänster, av vilka 2 vid T 1 och 3 vid T 4; ävensom

vid utbildningsanstalterna 1 tjänst vid artilleriskjutskolan.

26. Departementschefen räknar med att vid Bodens försvarsområdesstab skall tillkomma en tjänst för brandmästare i Ce 17 i utbyte mot en vakant överfurirsbeställning i Ma 14 vid I 19.

Departementschefen tillstyrker, att till arméns och marinens avlöningsanslag överföres de kostnader för lärararvoden vid de fasta utbildningsanstalterna och skolorna, som hittills bestritts från övnings- eller materielanslag. I samband härmed bör enligt departementschefen föreskrift meddelas, att sistnämnda anslag icke får utnyttjas för att bestrida dylika arvodeskostnader. Departementschefen tillstyrker även att beträffande försvarsgrenarnas avlöningsanslag till redovisning under anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, överföres kostnaderna för arvoden till civila lärare vid fasta utbildningsanstalter och skolor.

Såsom framgår av årets statsverksproposition (bil. 6, s. 56) har departementschefen föreslagit, att anslaget Vissa förrådskostnader skall utgå ur riksstaten med utgången av innevarande budgetår och att de kostnader, som nu redovisas å anslaget, från nämnda tidpunkt i stället skall belasta vederbörliga ordinarie anslag. I överensstämmelse härmed kommer kostnaderna för bevakning av s. k. provisoriska förråd (arvoden åt tillsynsmän) att upptagas under arméns avlöningsanslag.

Kungl. Maj:ts beslut den 23 maj 1952 rörande normer för självkostnadsberäkning m. m. vid försvarets verkstäder beräknas under förevarande anslag medföra viss utgiftsminskning. Departementschefen föreslår, att ett belopp av 2 315 000 kronor upptages under en särskild uppbördspost, benämnd Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift.

27. För försvarsområdesstaberna föreslår departementschefen inrättande av beställningar för 10 kaptener i Md 27, varav åtta avses för tjänst såsom tygofficere, 2 fanjunkare i Ma 19 och 48 överfurirer i Ma 14. När kaptenbeställning tages i anspråk för tygofficier skall för ändamålet inrättad

befattning för pensionerad officer hållas vakant. Vid staberna kan arvodesbefattningar för 2 pensionerade officerare i 1: 30 och 1 pensionerad underofficer i 1: 22 samt tjänster för 3 förrådsförmän i Ca 13 utgå.

I enlighet med vad departementschefen i det följande under anslaget Försvarshögskolan: Avlöningar anför bör beställningen för ställföreträdande militärbefälhavare i femte militärområdet samt en majorsbeställning vid Svea livgarde vid nästkommande ledigblivande vakanthållas. I personalförteckningen förutsättes göras erforderlig anteckning härom.

Det sammanlagda medelsbehovet under arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. skulle enligt departementschefens beräkningar uppgå till sammanlagt 181 500 000 kronor eller 38 500 000 kronor mera än det belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Utskottet, som i det föregående yttrat sig i vissa personalfrågor, som beröra flera försvarsgrenar, har ansett sig kunna godtaga de jämkningar i arméns personalorganisation, som departementschefen i förevarande sammanhang förordat, dock med de avvikelser härifrån, som utskottet i det följande föreslår.

Enligt departementschefens förslag skall en för Göta trängregementes kompani i Nora övergångsvis kvarstående ordinarie köksföreståndartjänst indragas fr. o. m. budgetåret 1953/54, enär tjänsten, enligt vad försvarets civilförvaltning uppgivit, blivit ledig genom att innehavaren erhållit annan ordinarie tjänst. Civilförvaltningen har emellertid numera meddelat, att tjänsteinnehavaren i fråga icke erhållit tjänst likvärdig med nämnda köksföreståndartjänst. Med hänsyn härtill och då vederbörande icke frivilligt avstått från den högre ordinarie tjänsten, bör densamma alltså bibehållas tills vidare under nästa budgetår.

Beträffande artilleri- och ingenjööfficersskolan har organisationsnämnden förordat, att en befattning för pensionerad underofficer tillkommer. Förslaget tillstyrkes av chefen för armén, som emellertid framhåller, att vid skolan finnes en förste vaktmästare, som genom lång anställningstid — över 40 år i statstjänst, därav som vaktmästare sedan 1914 — äger sådan erfarenhet av verksamheten, att han enligt arméchefen bör intill sin pensionsavgång fullgöra de uppgifter, som avsetts för innehavaren av den tilltänkta arvodesbefattningen. Arméchefen föreslår därför, att inrättandet av arvodesbefattningen bör anstå i avvaktan på att ifrågavarande vaktmästare avgår med pension, vilket beräknas ske den 1 juli 1955, samt att tjänsten för förste vaktmästare utbytes mot en tjänst för kansliskrivare i Ce 15. Departementschefen har emellertid föreslagit, att berörda tjänst omvandlas till en kontoristbefattning i Ce 13.

Utskottet, som tagit närmare del av de göromål, som bestridas av ifrågavarande befattningshavare, har funnit desamma vara av sådan beskaffenhet, att den av departementschefen föreslagna lönegraden får anses väl låg.

Det bör framhållas, att de förste vaktmästaren åliggande arbetsuppgifterna tidigare haft delvis vaktmästarkaraktär men att befattningshavaren numera sköter kvalificerad expeditionstjänst i likhet med expeditionsföreståndare vid regementsexpedition och med samma självständighet. För att förste vaktmästaren skall erhålla en mot göromålen bättre svarande löneställning vill utskottet förorda, att i enlighet med arméchefens förslag för denne inrättas en tjänst för kansliskrivare i Ce 15. Utskottet förutsätter därvid, att efter vederbörandes avgång frågan om tjänstens lönegradsplacement upptages till förnyad prövning.

Arméchefen har föreslagit ändrad sammansättning av stabs- och förvaltningsorganen vid Livgardesskvadronen och Stockholms stabskompani. Departementschefen anser sig emellertid icke utan ytterligare utredning kunna biträda förslaget. De små enheter, om vilka här är fråga, kräva jämförelsevis höga förvaltningskostnader, varför det enligt departementschefens mening bör undersökas, huruvida de icke kunna anslutas till andra förband. Även frågan om nedbringande av antalet ekonomivärnpliktiga, placerade vid stabskompaniet, synes departementschefen böra närmare utredas.

Utskottet har vid särskild föredragning inhämtat, att förhållandena vid ifrågavarande förband icke äro i alla avseenden tillfredsställande. Här må allenast erinras om de för statsverket höga hyreskostnader, som äro förenade med den nuvarande organisationen. Ovissheten om de båda förbandens framtida ställning utgör även ett osäkerhetstillstånd för den personal, som är knuten till desamma. Utskottet vill därför framhålla nödvändigheten av att den tilltänkta utredningen snarast kommer till stånd. Utskottet förutsätter, att densamma slutföres utan onödig tidsutdräkt och att riksdagen sedermera får tillfälle taga ställning till de förslag, vartill resultatet av utredningen kan föranleda.

Departementschefen har ifrågasatt, huruvida icke med hänsyn till arméns ökade motorisering utbildningsverksamheten vid ridskolan i Strömsholm bör anslutas till ett kavalleriförband. Utskottet anser sig sakna anledning att i nu förevarande sammanhang göra något uttalande i detta ämne, då frågan avses skola bliva föremål för utredning inom arméledningen. Det är enligt utskottets mening angeläget att därvid få grundligt utrett, huruvida ifrågavarande verksamhet kan inrymmas i redan befintliga byggnader vid de förband, som kunna komma i fråga, eller om för ändamålet sådana omfattande ny- eller ombyggnadsarbeten erfordras, att en omorganisation skulle medföra ökade kostnader för statsverket. Hänsyn bör givetvis även tagas till övningsförhållanden m. m.

Beträffande de av departementschefen avsedda personalförändringarna vid ridskolan förutsätter utskottet, att förslaget i denna del icke kommer att medföra försämrade avlönings- och pensionsförhållanden för den personal, om vilken här är fråga.

I motionen II: 271 yrkas, att sjukvårdsförvaltarna vid trängförbanden

skola uppflyttas från Ma 21 till Ma 23. Utskottet vill erinra, att frågan om förvaltarbeställningarnas differentiering på skilda lönegrader var föremål för prövning av 1952 års riksdag i anledning av tjänsteförteckningskommitténs förslag. Med hänsyn härtill och då utskottet icke kan finna skäl föreligga för riksdagen att i anledning av motionen frånga sitt förra året fattade beslut i ämnet, avstyrkes motionen i fråga.

Åberopande det anförda och då utskottet icke funnit anledning till erinran mot departementschefens förslag i de delar, som icke i det föregående berörts, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 271,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid armén, som förordas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 6 mars 1953 föreslagit, dock med av utskottet i förstnämnda förteckning föreslagen ändring;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 6 juni 1952 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av arméns personalförteckningar för budgetåret 1952/53;

c) godkänna följande avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	73 100 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	6 800 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 250 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	42 665 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	64 000 000
	<hr/>
	Summa kronor 187 815 000

Särskilda uppbördsmedel:

1. Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	4 000 000
2. Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift, <i>förslagsvis</i>	2 315 000

Nettoutgift kronor 181 500 000

d) till *Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 181 500 000 kronor.

20:o) **Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 70) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 70 000 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 20, s. 120—151) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid marinen, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1953/54, dels ock till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 70 000 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Nyberg* väckt motion (II: 14), vari hemställts, att — i likhet med vad som skett vid flertalet av försvarets kassor — kassören vid Karlskrona kustartilleriregementes kassaförvaltning uppflyttas från lönegrad Ca 13 till Ca 15 och ett kanslibiträde vid samma kassa från lönegrad Ca 11 till Ca 13.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 57 700 000 kronor.

Utskottet lämnar i det följande en kortfattad redogörelse i huvudsak endast för de av departementschefen förordade ändringarna i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar. Vid framställningen följer utskottet den punktindelning, som använts i propositionen. För närmare kännedom om de av departementschefen framställda förslagen torde få hänvisas till propositionen.

6. En för Stockholms kustartilleriförsvaret avsedd löjtnantsbeställning, som genom omorganisation av kustartilleriförsvaret blivit övertalig, föreslås skola indragas.

7. Departementschefen tillstyrker, att två förvaltarbeställningar i Ma 21 vid flottan utbytes mot beställningar i Ma 23 för maskintjänstchef (uppborrsmaskinist) på jagare typ Halland. Vidare föreslås en beställning för flaggunderofficer eller underofficer av 2. graden i Ma 19 eller Ma 16 samt en arvodesbefattning såsom expeditionsunderofficer i 1: 22 vid Stockholms

örlogsstation skola utgå ur respektive personalförteckningar från och med nästa budgetår.

En genom rationalisering av Stockholms kustartilleriförsvaret och Vaxholms kustartilleriregemente övertalig förvaltarbeställning i Ma 21 föreslås skola indragas.

9. Av marinchefen anmält behov av en läkarbeställning för Härnösands kustartilleridetachment m. m. förusättes skola tillgodoses genom att för ändamålet tas i anspråk den f. n. vakanta, för flottans värnpliktskola avsedda beställningen för marinläkare av 1. graden i Ca 27. Därvid utgår departementschefen emellertid från att, för det fall beställningen icke kan omedelbart tillsättas, den hittillsvarande anordningen med arvode till läkare vid detachmentet övergångsvis får tillämpas.

11. I enlighet med principerna för reglerad befordringssång för biträdespersonal föreslås sammanlagt 28 kontorsbiträdestjänster i Ca 8 tillkomma vid marinen i utbyte mot samma antal biträdestjänster för skriv- och kontorsgöromål, nämligen

vid Ostkustens marindistrikt 6 tjänster, av vilka 1 för marindistriktsstaben och gemensamma förvaltningsorgan, 3 för Stockholms örlogsstation och 2 för Vaxholms kustartilleriregemente;

vid Gotlands kustartilleriförsvaret 1 tjänst;

vid Sydkustens marindistrikt 17 tjänster, av vilka 2 för marindistriktsstaben och gemensamma förvaltningsorgan, 10 för Karlskrona örlogsstation och 5 för Blekinge kustartilleriförsvaret;

vid Västkustens marindistrikt 3 tjänster avsedda för Göteborgs örlogsstation; samt

vid sjökrigshögskolan 1 tjänst.

13. Beträffande ändrad redovisning av vissa lärararvoden hänvisas till vad departementschefen därom anfört under arméns motsvarande anslag.

Liksom under arméns anslag föreslås, att under förevarande anslag tillkommer en särskild uppbördspost, benämnd Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift. För nästa budgetår beräknas denna post till 90 000 kronor.

I enlighet med vad departementschefen i det följande anför vid behandlingen av anslaget Försvarets högskolan: Avlöningar bör en beställning för kommandörkapten av 1. graden vid flottan vakanthållas vid ledigblivande. Till personalförteckningen förutsättes erforderlig föreskrift härom meddelas.

Departementschefen föreslår, att Härnösands kustartilleridetachment (KA 4 H) fr. o. m. nästa budgetår benämnas Härnösands kustartillerikår (KA 5).

Det sammanlagda medelsbehovet under marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. skulle enligt departementschefens beräkningar

uppgå till 70 000 000 kronor eller 12 300 000 kronor mera än det belopp som anvisats för innevarande budgetår.

Utskottet, som under punkten 1 i det föregående tillstyrkt, att flottans och kustartilleriets manskapsorganisation skall utformas efter av departementschefen angivna riktlinjer samt vidare yttrat sig i vissa personalfrågor, som beröra flera försvarsgrenar, har ansett sig böra godtaga de jämkningar i marinens personalorganisation, som departementschefen under nu ifrågasvarande punkt förordat.

Beträffande det motionsvis gjorda yrkandet vill utskottet erinra, att Kungl. Maj:t i propositionen 1952: 245, vilken proposition i förevarande del bifallits av riksdagen, framlagt förslag om uppflyttning till högre lönegrad av vissa tjänster vid rationaliserade kassaavdelningar inom försvaret. Sålunda föreslogs i allmänhet vid varje kassaavdelning uppflyttning till 15 lönegraden av kassör och till 13 lönegraden av ett med avlöningsuträkning sysselsatt biträde. Förslag om sådan lönegradsuppflyttning framlades emellertid icke beträffande motsvarande befattningar vid Karlskrona kustartilleriregementes kassaförvaltning, enär kassan vid nämnda förband avsågs skola sammanslås med kassan vid Blekinge kustartilleriförsvaret. I förberörda motion har nu uppgivits, att avsedd sammanslagning icke beräknas kunna ske under de närmaste åren. Det synes utskottet knappast tillfredsställande, att i motionen berörda befattningshavare skola av angivna anledning vara placerade i lägre löneställning än vid andra försvarets kassor anställd personal, med vilken de ha fullt jämställda arbetsuppgifter. Utskottet, som visserligen icke är berett att i frågans nuvarande läge tillstyrka motionen, anser dock, att det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att, i avvaktan på resultatet av utredningen eller därest eljest så skulle befinnas påkallat, meddela ifrågasvarande båda befattningshavare vikariatslöneförordnanden i respektive 15 och 13 lönegraden. Motionens syfte torde härigenom kunna bli tillgodosett.

Mot den verkställda beräkningen av marinens avlöningsanslag har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 14,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid marinen, som föranledas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 6 mars 1953 föreslagit;

b) godkänna följande avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.*Utgifter:*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	31 600 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	1 070 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	595 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	14 000 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	23 625 000
	Summa kronor 70 890 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	800 000
Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift, <i>förslagsvis</i>	90 000
	Nettoutgift kronor 70 000 000

c) till *Marinen*: *Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 70 000 000 kronor.

21:o) **Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 102) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 77 500 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 21, s. 151—170) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid flygvapnet, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under nämnda budgetår, dels ock till Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 77 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 63 700 000 kronor.

Utskottet lämnar i det följande en kortfattad redogörelse i huvudsak endast för de av departementschefen förordade ändringarna i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i ar-

vodesbefattningar. Vid framställningen följer utskottet den punktindelning, som använts i propositionen. För närmare kännedom om de av departementschefen framställda förslagen torde få hänvisas till propositionen.

1. För chefen för flygstabens personalavdelning föreslås skola tillkomma en beställning för överstelöjtnant eller major i utbyte mot en majorsbeställning.

3. Departementschefen tillstyrker, att 54 beställningar för förvaltare i flygstationstjänst utbytes mot beställningar för förste verkmästare i Ca 22, att 20 beställningar för förvaltare i förrådstjänst utbytes mot beställningar för förrådsförvaltare i Ca 21 och att 17 fanjunkarbeställningar utbytes mot beställningar för mästare i Ca 19. De underofficerare som den 1 juli 1953 bestrider respektive befattningar bör enligt departementschefen, om de så önskar, överföras till motsvarande nya civilmilitära beställningar. De som ej önskar överföras bör medges kvarstå i innehavda militära beställningar. Till personalförteckningen förutsättes därför anmärkas, att ifrågavarande civilmilitära beställningar tills vidare får ersättas med för budgetåret 1952/53 uppförda motsvarande underofficersbeställningar. Viss icke alltför kort betänketid torde emellertid böra medges vederbörande. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av chefen för flygvapnet meddela de närmare bestämmelser för överföringen som kan finnas erforderliga.

5. Departementschefen förordar, att en kaptensbeställning för flygkrigshögskolan utbytes mot beställning för major eller kapten.

Departementschefen tillstyrker, att en arvodesbefattning i 1:30 för officer i intendenturbefattning vid flygvapnets centrala skolor indrages och att samtidigt en beställning för löjtnant i intendenturbefattning utbytes mot kaptensbeställning.

8. Departementschefen föreslår, att flottiljpolisorganisationen utökas med beställningar för 2 förste flottiljpoliser i Ca 16 och 26 flottiljpoliser i Ca 14.

11. Departementschefen förordar, att i enlighet med principerna för reglerad befordringsgång för biträdespersonal tillhoppa 20 kontorsbiträdestjänster skall tillkomma i utbyte mot samma antal biträdestjänster för skriv- och kontorsgöromål, nämligen

vid flygstaben 1 tjänst;

vid flygförbanden 13 tjänster, av vilka 2 vid vardera av F 12 och F 15 samt 1 vid envar av F 1, F 6, F 7, F 9, F 11, F 13, F 16, F 18 och F 21, ävensom

vid väderlekstjänsten 6 tjänster.

12. Beträffande ändrad redovisning av vissa lärararvoden hänvisas till vad departementschefen därom anfört under arméns motsvarande anslag.

Liksom under arméns och marinens motsvarande anslag föreslås, att

under förevarande anslag tillkommer en särskild uppbördspost, benämnd Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift. För nästkommande budgetår beräknas denna post till 1 620 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. skulle enligt departementschefens beräkningar uppgå till 77 000 000 kronor eller 13 300 000 kronor mera än det belopp som anvisats för innevarande budgetår.

Utskottet, som under punkten 3 i det föregående yttrat sig i viss personalfråga, som berör flera försvarsgrenar, har icke funnit anledning till erinran mot de av departementschefen under förevarande punkt förordade ändringarna i flygvapnets personalorganisation.

Åberopande det anförda och då utskottet jämväl anser sig böra godtaga den av departementschefen verkställda anslagsberäkningen, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid flygvapnet, som föranledas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 6 mars 1953 föreslagit;

b) godkänna följande avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	35 100 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	1 050 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	215 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	17 300 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	25 585 000
Summa kronor	79 250 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	630 000
Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift, <i>förslagsvis</i>	1 620 000
Nettoutgift kronor	77 000 000

c) till *Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 77 000 000 kronor.

22:o) **Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 138) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 2 400 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 22, s. 170—177) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för försvarets forskningsanstalt, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarets forskningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med nämnda budgetår, dels ock till Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 2 400 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Svärd* och *Magnusson* (I: 408) och den andra inom andra kammaren av herrar *Hjalmarson* och *Håstad* (II: 514), i vilka hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla dels att riksdagen vid innevarande års höstsession måtte beredas tillfälle att taga ställning till principförslag beträffande forskningsverksamhetens omfattning och inriktning liksom till förslag till definitiv lösning av forskningsanstaltens lokalfrågor och dels att den pågående utredningsverksamheten beträffande forskningsanstaltens organisationsfrågor påskyndas, så att riksdagen vid samma höstsession kan beredas tillfälle att taga ställning till förslag från Kungl. Maj:t angående forskningsanstaltens organisation,

dels en inom andra kammaren av herr *Ståhl* väckt motion (II: 510), vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att såsom nödvändigt komplement till den i år beslutade långtidsplanen för försvarsgrenarna förslag om en definitiv organisation av försvarets forskningsanstalt framläggas för riksdagen vid innevarande års höstsession,

dels ock en inom första kammaren av herr *Lundgren* väckt motion (I: 406), vari, såvitt nu är i fråga, hemställts att riksdagen måtte besluta att inrätta nya tjänster i försvarets forskningsanstalt enligt vad forskningsanstalten äskat i skrivelse till Kungl. Maj:t.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 514, II: 510 och I: 406.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 660 000 kronor.

Försvarets forskningsanstalt har hemställt, att anslaget höjes med 1 498 000 kronor. Förslaget innebär — förutom överflyttning av vissa tjänster från forskningsanslaget m. m. — inrättande av dels 11 tjänster i högst Cp eller Cr 10, 11 i högst Ce 31 och 16 i högst Ce 29, dels ock 4 tjänster i högst Cp eller Cr 10, 3 i Ce 33, 1 i Ca 31 och 4 i Ce 31, samtliga dessa 12 tjänster i utbyte mot samma antal tjänster i lägre lönegrad.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

»Under en följd av år har forskningsanstalten framlagt förslag om en väsentlig utbyggnad av anstaltens organisation. Förslagen har grundats på en treårsplan som anstalten gjort upp i samråd med försvarsgrensförvaltningarna. Av statsfinansiella skäl har emellertid förslagen i endast mycket begränsad omfattning kunnat genomföras.

Anstalten föreslår nu att den angivna treårsplanen, i vissa avseenden kompletterad, skall läggas till grund för förslag till årets riksdag. Med hänsyn till den försening som inträtt beträffande planens genomförande föreslås dock att utbyggnaden av anstalten skall äga rum under loppet av två år.

För egen del får jag framhålla att icke minst ekonomiska skäl talar för att forskningen ges tillräckligt utrymme inom den totala försvarsbudgetens ram. För årets riksdag har framlagts vittsyftande förslag rörande materielanskaffning för försvaret. Av vikt är att denna anskaffning kan inriktas på sådan materiel som med hänsyn till forskningsrön och utvecklingstendenser kan behålla sin modernitet under lång tid framåt. En ökad forskningsinsats kan här inbespara belopp som vida överstiger de på forskningen nedlagda kostnaderna. Exempel härpå kan framdragas redan från forskningsanstaltens hittillsvarande verksamhet. Inom den ekonomiska ram som står till förfogande för försvarsändamål under nästa budgetår har det emellertid befunnits möjligt att i allenast mycket begränsad omfattning tillgodose de av anstalten anmälda behoven.

En granskning av anstaltens nuvarande personalorganisation visar att det föreligger en viss disproportion mellan högre och lägre tjänster. Detta har haft till följd att anstalten icke i tillräcklig omfattning kunnat förvärva högkvalificerade forskare, och härigenom torde den lägre kvalificerade personalen i vissa fall icke ha kunnat effektivt utnyttjas. En ändring av förhållandet mellan högre och lägre tjänster skulle därför även inom oförändrad kostnadsram kunna synas motiverad. Jag kan emellertid icke i nuvarande läge tillstyrka att antalet forskarbefattningar i de högre lönegraderna ökas utöver vad som beslutats genom 1952 års tjänsteförteckningsrevision.

Frågan om den centrala ledningen av forskningsanstalten och dess avdelningar är föremål för utredning genom särskilt tillkallad sakkunnig. Sedan denne i juni 1952 avgivit utredning rörande vissa särskilda förhållanden inom anstaltens avdelning 1, har utredningsarbetet beträffande uppdraget i övrigt kunnat igångsättas. Enligt vad utredningsmannen upplyst beräknas utredningsarbetet kunna slutföras inom en nära framtid. Såvitt avser anstaltens personalorganisation torde utredningsmannen komma att föreslå inrättande av vissa högre forskarbefattningar för effektivisering av forskningsplaneringen såväl centralt som inom de olika avdelningarna.

Såsom nyss anförts kan jag emellertid icke i nuvarande läge tillstyrka en utökning av antalet dylika befattningar.

En viss förstärkning av anstaltens administrativa personal har däremot synts utredningsmannen så angelägen att därmed icke kan anstå. Ledningen av de administrativa göromålen handhaves sedan anstaltens tillkomst, under anstaltens chef, av en kamrerare i Ca 27. Med hänsyn till den avsevärda ökningen av anstaltens organisation — befattningshavarnas antal är nu omkring 630 mot 130 år 1945 — bör en befattning för byrådirektör i 33 lönegraden tillkomma. Befattningen torde tills vidare böra uppföras som extra ordinarie. I samband därmed kan kamrerarbefattningen överföras till övergångsstat.

Forskningsanstalten ledes för närvarande av en styrelse, i vilken ingår, förutom anstaltens överdirektör, företrädare för dels forskningen inom anstaltens huvudsakliga forskningsområden och dels de militära myndigheterna. Med hänsyn till de många intressen som sålunda skall företrädas inom styrelsen består denna av icke mindre än 10 ledamöter och 8 suppleanter. Enär de sistnämnda förutsattes som regel skola närvara vid styrelsens sammanträden för att hålla sig underrättade om verksamheten, uppgår antalet vid styrelsesammanträdena närvarande — inberäknat anstaltens avdelningschefer, vilka ofta är föredragande — till mer än 20. Erfarenheten har visat, att denna organisation icke motsvarar de krav som numera måste ställas på forskningsanstaltens ledning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan utredningen slutförts, besluta om de ändringar beträffande styrelsens sammansättning och därmed sammanhängande frågor som må befinnas påkallade.

I anslutning till vad jag sålunda anført föreslår jag att vid forskningsanstalten fr. o. m. nästa budgetår inrättas en för anstaltens kansli avsedd byrådirektörstjänst i Ce 33 och att samtidigt den befintliga ordinarie tjänsten för kamrerare i Ca 27 föres på övergångsstat.

Jag anser mig vidare böra förorda att de 19 tjänster för forskningsingenjör i Ce 27, vilkas innehavare f. n. avlönas från anslaget till viss forskningsverksamhet, med oförändrad löneställning överföres till förevarande anslag. I övrigt kan jag som nämnts icke nu tillstyrka att några förändringar vidtages beträffande personaluppsättningen vid forskningsanstalten, utöver dem som redan genomförts enligt riksdagens beslut i anledning av propositionen 1952:251. Jag kan icke heller förorda att särskilda arvoden inrättas för ställföreträdare åt anstaltens avdelningschefer.»

Utskottet. Vid behandlingen föregående år av motsvarande anslag erinrade utskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 172, efter att hava understrukit den militärvetenskapliga forskningens betydelsefulla uppgift för vårt lands försvar, att frågan om forskningsanstaltens

organisation och utbyggnad under flera år hållits öppen. Detta hade haft till följd, framhöll utskottet, att åtskillig för de speciella forskningsuppgifterna väl kvalificerad personal lämnat sina tjänster. Med hänsyn till ovissheten rörande anstaltens framtida utformning vore det att befara, att anstalten komme att förlora ytterligare värdefull personal. Utskottet framhöll vidare, att anstalten, till en del beroende på svårigheten att med den dåvarande bristen på befattningar i högre lönegrad förvärva tillräckligt många högkvalificerade forskare, tvingats frånsäga sig uppgifter, om vilka försvarsgrensförvaltningarna uttryckt önskemål, att anstalten skulle lösa, och vilka varit av stor betydelse för vårt lands försvar. Utskottet ansåg därför högst angeläget, att frågan om anstaltens organisation löstes och att slutligt förslag i ämnet om möjligt kunde föreläggas 1952 års höstriktsdag.

Utskottet anser beklagligt, att forskningsanstaltens organisationsfråga ännu icke lösts, så mycket mer som riksdagen i år fattat beslut om omfattande, långsiktiga materielplaner på försvarets område, vid vilkas genomförande forskningsanstalten måste anses ha en stor uppgift att fylla. Utskottet delar sålunda departementschefens uppfattning, att en ökad forskningsinsats härvidlag kan inbespara belopp, som vida överstiga de på forskningen nedlagda kostnaderna.

Departementschefen har nu anmält, att utredningsarbetet rörande den centrala ledningen av forskningsanstalten och dess avdelningar beräknas kunna slutföras inom en nära framtid. Utskottet har därför anledning förvänta, att förslag till lösning av frågan om forskningsanstaltens organisation förelägges innevarande års riksdags höstsession. Riksdagen bör vid samma tillfälle få taga ställning till principförslag beträffande forskningsanstaltens omfattning och inriktning. Utskottet vill i anslutning till motionerna I: 408 och II: 514, såvitt nu är i fråga, samt motionen II: 510 föreslå, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet sålunda anfört.

I fråga om forskningsanstaltens ledning synes det, på sätt departementschefen förutsatt, få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan den pågående utredningen i ärendet slutförts, besluta om sådana ändringar beträffande anstaltsstyrelsens sammansättning och därmed sammanhängande frågor, som må befinnas påkallade.

Vidkommande det i förberörda båda motioner I: 408 och II: 514 gjorda yrkandet beträffande forskningsanstaltens lokalfråga må framhållas, att utskottet i sitt tidigare i år av riksdagen godkända utlåtande nr 34 erinrade om att utskottet redan vid 1951 års riksdag uttalade angelägenheten av att forskningsanstaltens lokalförhållanden stabiliserades och därvid förutsatte, att riksdagen så snart ske kunde finge tillfälle att taga ställning till förslag om en definitiv lösning av detta spörsmål. Med hänsyn

till frågans vikt och betydelse — till belysning må framhållas att forskningsanstalten för närvarande är spridd på 18 olika ställen — vill utskottet i anledning av det motionsvis gjorda yrkandet föreslå, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet sålunda anfört.

Med hänsyn till den ekonomiska ram, som står till förfogande för försvarsändamål för nästa budgetår, anser utskottet sig icke böra föreslå, att riksdagen nu tillmötesgår de mycket betydande anslagskrav, som framställts från forskningsanstalten och vilka delvis upptagits i motionen I: 406. Utskottet avstyrker alltså motionen, såvitt nu är i fråga.

Utskottet vill emellertid framhålla, att enligt vad utskottet inhämtat det i samband med tjänsteförteckningsrevisionens genomförande visade sig — för att en skälig lönesättning för vissa sektionsscheffbefattningar skulle möjliggöras — önskvärt, att ytterligare 5 laboratorsbefattningar i högst Ce 31 inrättades. I anledning härav har Kungl. Maj:t för ändamålet tills vidare inrättat tjänster i Cg 31. Med hänsyn till vad utskottet inledningsvis anfört vill utskottet i anslutning till yrkandet i de i det följande under forskningsanslaget redovisade båda likalydande motionerna I: 405 och II: 513 föreslå, att ytterligare 5 befattningar för laborator i högst Ce 31 inrättas vid forskningsanstalten. Avlöningskostnaderna för de nya befattningarna böra, i likhet med vad som gäller för forskningsanstaltens övriga tjänster i högre lönegrader, bestridas från avlöningsanslaget, vilket med hänsyn härtill bör i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag uppräknas med 110 000 kronor med den fördelning, som framgår av förslaget till avlöningsstat i det följande. En motsvarande minskning bör emellertid ske beträffande anslaget till viss forskningsverksamhet, från vilket anslag kostnaderna för förberörda befattningar i Cg 31 för närvarande bestridas.

Utskottet biträder i övrigt departementschefens förslag under förevarande punkt, som i huvudsak innebär, att 19 tjänster för forskningsingenjör i Ce 27 överflyttas från forskningsanslaget till förevarande anslag samt att en byrådirektörstjänst i Ce 33 inrättas, varvid en tjänst för kamrerare i Ca 27 föres på övergångsstat.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

I. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen I: 406, såvitt nu är i fråga,

a) överföra den på personalförteckningen för försvarets forskningsanstalt under rubriken Tjänstemän å ordinarie stat uppförda tjänsten för kamrerare i lönegrad Ca 27 till redovisning under rubriken Tjänstemän å övergångsstat samt på förteckningen under rubriken Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 25 uppföra en tjänst för byrådirektör

i lönegrad Ce 33, fem tjänster för laborator i högst lönegrad Ce 31 samt ytterligare nitton tjänster för forskningsingenjör i lönegrad Ce 27;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets forskningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	255 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	11 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal...	1 388 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	855 300
	Summa kronor 2 510 000

c) till *Försvarets forskningsanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 510 000 kronor;

II. i anledning av motionerna I: 408 och II: 514 samt II: 510 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till kännna vad utskottet anfört.

23:o) **Försvarets forskningsanstalt: Omkostnader.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 138) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 400 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 23, s. 177—179) föreslagit riksdagen att till samma ändamål för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft den i det föregående under punkten 22 omförmälda av herr *Lundgren* väckta motionen (I: 406), vari, såvitt nu är i fråga, hemställts, att förevarande anslag måtte uppföras med 735 000 kronor, innebärande i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag en höjning med 335 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 350 000 kronor.

Anslagshöjningen är föranledd främst av prisstegringar.

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet anfört under forskningsanstaltens avlöningsanslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen I: 406, såvitt nu är i fråga, till *Försvarets forskningsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

24:o) **Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 138) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågakommande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett reservationsanslag av 8 200 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 24, s. 179 och 180) föreslagit riksdagen att dels till samma ändamål för nämnda budgetår anvisa ett reservationsanslag av 8 200 000 kronor, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva, att därutöver beställningar av materiel för försvarets forskningsanstalts verksamhet må utläggas inom en kostnadsram av 1 500 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Svärd* och *Magnusson* (I: 405) och den andra inom andra kammaren av herrar *Hjalmarson* och *Håstad* (II: 513), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta dels att inrätta fem laboratoriefattningar i Ce 31 vid försvarets forskningsanstalt och dels att kostnaderna härför skall bestridas ur anslaget till viss forskningsverksamhet,

dels ock den i det föregående under punkten 22 omförmälda av herr *Lundgren* väckta motionen (I: 406), vari, såvitt nu är i fråga, hemställts, att riksdagen måtte besluta att inrätta nya tjänster i försvarets forskningsanstalt enligt vad forskningsanstalten äskat i skrivelse till Kungl. Maj:t.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 513 och I: 406.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 7 100 000 kronor.

Försvarets forskningsanstalt hemställer, efter samråd med bland andra överbefälhavaren, att anslaget höjes med 5 725 000 kronor. Härvid förutsättes att avlöningskostnader till ett belopp av 408 000 kronor, som nu bestrides från forskningsanslaget, överföres till avlöningsanslaget. Av det äskade beloppet, 12 825 000 kronor, avses 1 140 000 kronor för utveckling och tillverkning av elektronrör m. m., för vilket ändamål medel för innevarande budgetår begärts av krigsmaterielverket och anvisats under ifrågakommande anslag. Dessutom hemställer anstalten liksom för innevarande budgetår om bemyndigande att utlägga beställningar på materiel för forskningsverksamhet intill ett belopp av 1 500 000 kronor utöver anvisade anslagsmedel.

Under hänvisning till vad som anförts under forskningsanstaltens avlöningsanslag föreslår departementschefen att förevarande anslag uppföres med ett belopp av 8 200 000 kronor. Därvid har departementschefen, såsom framgår av vad som anförts under avlöningsanslaget, räknat med att vissa avlöningskostnader, som nu belastar forskningsanslaget, under budgetåret 1953/54 i stället skall bestridas från avlöningsanslaget. Departementschefen förutsätter vidare, att inom ramen för det av honom tillstyrkta anslagsbeloppet till viss forskningsverksamhet skall bestridas erforderliga kostnader för utveckling och tillverkning inom landet av elektronrör och andra teletekniska detaljer, i den mån icke andra medel står till förfogande därför. Liksom för innevarande budgetår hemställs om riksdagens bemyndigande att medgiva anstalten att utlägga materielbeställningar intill ett belopp av 1 500 000 kronor utöver anvisade medel.

Utskottet. Med hänsyn till vad utskottet under forskningsanstaltens avlöningsanslag föreslagit beträffande inrättande av 5 befattningar för laborator i högst lönegrad Ce31 kommer syftet i motionerna I: 405 och II: 513 att bli tillgodosett. I överensstämmelse med detta förslag bör nu ifrågasvarande anslag i förhållande till den av Kungl. Maj:t äskade medelsanvisningen minskas med 110 000 kronor och alltså uppföras med 8 090 000 kronor. Av det anförda följer, att utskottet avstyrker motionen I: 406, såvitt nu är i fråga.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen må

a) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen I: 406, såvitt nu är i fråga, samt motionerna I: 405 och II: 513 till *Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 8 090 000 kronor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva, att därutöver beställningar av materiel för försvarets forskningsanstalts verksamhet må utläggas inom en kostnadsram av 1 500 000 kronor.

25:o) **Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 138) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett reservationsanslag av 325 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 25, s. 180 och 181) föreslagit riksdagen att till samma ändamål för nämnda budgetår anvisa ett reservationsanslag av 325 000 kronor.

Försvarets forskningsanstalt hemställer, att anslaget uppföres med 840 000 kronor för utrustning av nytillkommande lokaler ävensom för engångsanskaffning av instrument och verktygsutrustning i anledning av förutsatt utökning av anstaltens organisation. Departementschefen finner sig för egen del icke kunna tillstyrka, att anslaget för nästa budgetår uppföres med högre belopp än 325 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 25 000 kronor.

Utskottet tillstyrker, att anslaget uppräknas i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 325 000 kronor.

26:o) **Försvårshögskolan: Avlöningar.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 142) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 105 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 26, s. 181—185) föreslagit riksdagen att dels fastställa av departementschefen förordad personalförteckning och avlöningsstat för försvårshögskolan, att tillämpas tills vidare från och med nämnda budgetår, dels ock till Försvårshögskolan: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 162 000 kronor.

Enligt beslut av 1951 års riksdag anordnades under budgetåret 1951/52 försöksvis högre försvarsstudier enligt ett av överbefälhavaren framlagt förslag. På grundval av de därvid vunna erfarenheterna har verksamheten under innevarande budgetår givits en fastare form inom en försvårshögskola som organiserats med utnyttjande av kommenderad och tillfälligt anställd personal. Försvårshögskolans uppgift är i första hand att åt högre civila och militära befattningshavare ge en vidgad överblick över det totala krigets problem. Högskolan skall vidare som en förberedelse för högre militära chefs- eller stabsbefattningar och för motsvarande civila befattningar ge fördjupade insikter om det totala försvarets olika grenar samt om planläggning och genomförande av för dem gemensamma försvarsuppgifter. Slutligen skall högskolan utföra eller medverka vid specialstudier av frågor som är särskilt aktuella för det totala försvaret.

Verksamheten vid högskolan omfattar dels en höstkurs och en vårkurs om vardera ungefär 9 veckor för i vardera gruppen omkring 25 militära och civila befattningshavare och dels en chefskurs om ungefär 10 dagar för sammanlagt omkring 20 högre civila och militära befattningshavare.

Departementschefen framhåller, att hittills vunna erfarenheter av verksamheten vid försvarshögskolan visat att ett starkt behov föreligger att även i fortsättningen högre försvarsstudier ordnas i huvudsak i enlighet med den hittills vid försvarshögskolan bedrivna verksamheten. Departementschefen förordar därför att försvarshögskolan fr. o. m. nästa budgetår ges en fastare organisation med verksamheten inriktad på längre sikt än hittills varit fallet. Chefen för försvarsstaben har, till ändamål av natur att böra tillgodoses från avlöningsanslag för försvarshögskolan, för nästa budgetår beräknat ett medelsbehov av i runt tal 191 000 kronor.

	Utgifter	Uppbörds- medel
1. Försvarshögskolans råd	500	
2. Personal.		
1 chef Mo 17/15	34 320	
3 regementsofficerare Ma 33/30	70 920	
1 arvodesbefattning för pensionerad officer 1:30 ...	21 084	
1 arvodesbefattning för pensionerad underofficer 1:22	13 956	
1 kanslibiträde Ca 11	8 652	
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål	6 072	
3. Arvoden till militära lärare	13 140	
4. Arvoden till civila lärare	33 240	
5. Arvoden till särskilda föreläsare	10 350	
6. Pensionsmedel		20 966
	212 234	20 966
		+ 191 268
	Avrundat	191 000

Departementschefen anser sig härvid kunna tillstyrka att på särskild stat för försvarshögskolan inrättas beställningar för skolchef samt heldienstjänstgörande militära lärare ur armén och marinen. Behovet av motsvarande lärare ur flygvapnet förutsättes tills vidare få tillgodoses genom kommendering. Vad skolchefen beträffar kan departementschefen emellertid icke förorda att för denne avses högre beställning än i Mo 15. Beställningen synes kunna besättas med officer ur vilken försvarsgren som helst. Med hänsyn till betydelsen av att vid personvalet äga stor frihet tillstyrker departementschefen att de för lärare ur armén och marinen avsedda beställningarna placeras i alternativt Ma 33 eller Ma 30.

För att motväga de merkostnader som uppkommer genom inrättandet av ifrågavarande beställningar föreslår departementschefen, i huvudsaklig överensstämmelse med ett av överbefälhavaren under hand avgivet förslag, att beställningen i Mo 15 för ställföreträdande militärbefälhavare i femte militärområdet, en majorsbeställning vid Svea livgarde samt en beställ-

ning för kommandörkapten av 1. graden vid flottan vid ledigblivande vakantsättes.

Departementschefen anser sig böra godtaga försvarsstabschefens förslag till personaluppsättning för skolans expedition med den jämkningen att han icke för närvarande kan tillstyrka att en arvodesbefattning för underofficer inrättas. I likhet med civilförvaltningen anser departementschefen att kanslibiträdestjänsten tills vidare bör inrättas såsom extra ordinarie.

Försvarsstabschefens beräkning av kostnaderna för arvoden till ledamöter av skolans råd samt till lärare och särskilda föreläsare ger departementschefen icke anledning till erinran. Det förutsattes emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela reglerande föreskrifter i fråga om här avsedda arvoden. I förslaget till avlöningsstat upptages samtliga berörda arvodeskostnader under en anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Utskottet. Erfarenheterna av den hittills bedrivna försöksverksamheten vid försvarshögskolan synas utskottet giva vid handen, att högskolan nu bör erhålla en fastare organisation med en på längre sikt inriktad verksamhet.

Vid sin granskning av den av departementschefen föreslagna personaluppsättningen har utskottet icke funnit något vara att erinra. Detsamma gäller de förordade lönegradsplaceringarna. Utskottet finner riktigt, att av departementschefen angivna beställningar vakantsätts vid ledigblivande i syfte att motverka de merkostnader, som uppkomma genom inrättande av beställningar för skolchef och heltidstjänstgörande militära lärare ur armén och marinen. De verkställda kostnadsberäkningarna synas jämväl böra godtagas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande personalförteckning för försvarshögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

Personalförteckning.

Beställning	Lönegrad
<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
1 chef	Mo 15
1 överstelöjtnant eller major	Ma 33 el. Ma 30
1 kommandörkapten av 1. graden (överstelöjtnant) eller kommandörkapten av 2. graden (major)	Ma 33 el. Ma 30

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarshögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.*Utgifter:*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	53 000
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	14 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	57 230
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	10 500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	40 370
	Summa kronor 175 100

Särskilda uppfördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	13 100
	Nettoutgift kronor 162 000

c) till *Försvvarshögskolan*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 162 000 kronor.

27:o) **Försvvarshögskolan: Omkostnader.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 142) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 80 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 27, s. 185 och 186) föreslagit riksdagen att till samma ändamål för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kronor.

Chefen för försvarsstaben har, till ändamål av natur att böra tillgodos ses från omkostnadsanslag för försvvarshögskolan, för nästa budgetår beräknat ett medelsbehov av 80 900 kronor. Av nämnda belopp avses 500 kronor till kostnader för sjukvård m. m. för skolans personal, 60 000 kronor till kostnader för resc- och traktamentsersättningar för lärare och militära elever vid skolan samt 20 400 kronor till undervisningsmateriel, till viss engångsanskaffning av materiel, till kompendier och till övriga expenser.

Departementschefen godtager de gjorda beräkningarna och föreslår att anslaget uppföres med ett avrundat belopp av 80 000 kronor.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Försvvarshögskolan*: *Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kronor.

28:o) **Svenska fältsjukhuset i Korea.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 28, s. 186—188) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 11 000 000 kronor.

Genom beslut den 10 augusti 1950 medgav Kungl. Maj:t att Svenska röda korset finge — under villkor att bestämmelserna i en Genèvekonvention angående förbättrande av sårades och sjukas behandling vid stridskrafterna i fält iakttoges — på statsverkets bekostnad ställa till F. N:s överkommandos förfogande i Korea ett fältsjukhus enligt en viss organisationsplan.

För täckande av kostnaderna för sjukhuset har riksdagen hittills anvisat tillhopa 23 000 000 kronor.

Det är, framhåller departementschefen, icke möjligt att bedöma hur länge fältsjukhuset kommer att erfordras i sin nuvarande verksamhetsform. Vid anmälan av tidigare propositioner om medel för sjukhusets verksamhet har framhållits att, därest stridshandlingarna skulle upphöra, fråga kan uppkomma om sjukhusets utnyttjande under någon tid såsom civilt sjukhus i svensk regi, varvid kostnaderna skulle betraktas som ett bidrag till åtgärder för återhämtningen i Korea. I nämnda sammanhang har vidare berörts förslag om en sjukvårdande verksamhet av denna art, bedriven av de skandinaviska länderna gemensamt. Departementschefen förutsätter att, därest beslut fattas om en fortsättning efter vapenstillstånd av sjukhusverksamhet i Korea, de anslagsmedel som anvisats för fältsjukhuset övergångsvis får utnyttjas jämväl för den ändrade verksamheten intill dess andra anslagsmedel kan tagas i anspråk. Sjukhuset har enligt vad departementschefen omnämnt redan i viss utsträckning kunnat bereda sjukvård åt den koreanska civilbefolkningen.

Det är givetvis icke möjligt, framhåller departementschefen, att nu beräkna de slutliga kostnaderna för sjukhuset. Medel bör emellertid nu anvisas för sjukhusets drift intill utgången av budgetåret 1953/54. Kostnaderna har enligt civilförvaltningens beräkningar — vilka måste anses såsom mycket osäkra — uppskattats till i avrundat tal 11 000 000 kronor. Departementschefen föreslår att för nästa budgetår äskas ett reservationsanslag av nämnda storlek. Om detta belopp icke skulle förslå förutsättes frågan om anvisande av ytterligare anslag framdeles få underställas riksdagen. I avbidan på dylikt förslag torde enligt departementschefen uppkommande merkostnader få bestridas från anslaget till oförutsedda utgifter och frågan om täckning av sålunda bestridda kostnader framdeles anmälas.

Utskottet. Den verkställda beräkningen av sjukhusets medelsbehov för nästa budgetår anser utskottet sig böra godtaga, varför utskottet tillstyrker, att för ändamålet anvisas 11 miljoner kronor.

Utskottet har icke någon erinran att framställa mot att, såsom departementschefen förutsatt, därest beslut fattas om en fortsättning efter vapenstillestånd av sjukhusverksamhet i Korea, de anslagsmedel, som anvisats för fältsjukhuset, övergångsvis få utnyttjas jämväl för den ändrade verksamheten, intill dess andra anslagsmedel kunna tagas i anspråk.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Svenska fältsjukhuset i Korea* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 11 000 000 kronor.

29:o) **Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 186) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 12 500 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 29, s. 188 och 189) — med ändring av det i förberörda proposition nr 1 framlagda förslaget — föreslagit riksdagen att till samma ändamål för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 15 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 13 500 000 kronor.

Departementschefen framhåller, att han på grundval av en av riksförsäkringsanstalten den 3 januari 1953 ingiven framställning ämnar att föreslå Kungl. Maj:t att för innevarande års riksdag framlägga proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 9 § militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261) m. m., innebärande att sjukpenningar och invaliditetsräntor skall höjas med omkring 30 procent samt livräntor till änkor och barn med omkring 20 procent. Dessa åtgärder beräknas av riksförsäkringsanstalten medföra en kostnadsökning under detta anslag av omkring 2 500 000 kronor. Då departementschefen icke funnit anledning till erinran mot denna beräkning, föreslås anslaget för budgetåret 1953/54 skola upptagas med 15 000 000 kronor.

Utskottet får erinra, att riksdagen numera godkänt Kungl. Maj:ts proposition nr 162 med förslag till förordning om ändrad lydelse av 9 § militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261) m. m. Beslutet i fråga medför ökade kostnader under förevarande anslag. Då beräkningen av desamma icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring*, för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 000 kronor.

Stockholm den 15 maj 1953.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Näs-
gård, Ohlon, Leander, Gillström, Näsström, Bergh, Hesselbom, Erik Gustaf
Andersson, Birger Andersson, Erik Svedberg och Arrhén; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malm-
borg i Skövde, Ståhl, Lindholm, Eriksson i Sandby, Staxäng, fröken Elmén,
herrar Åkerström, Hoppe, Persson i Växjö, Hansson i Skegrie, Blidfors och
fröken Ager.